

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Sedma obletnica rapallske pogodbe

V soboto 12. t. m. bo sedma obletnica žalostnega rapallskega dne, ko je bila sklenjena med Jugoslavijo in Italijo pogodba, ki je odtrgala od nas 600.000 naših bratov v Primorju.

Naša dolžnost je, da se v teh dneh spominjamo bratov in sester pod Italijo, ki živijo tam v težkem in brezpravnem stanju. Dvignimo svoj glas proti nekulturnim krivicam, ki jih trpijo ljudje našega rodu pod vlado in pritiskom brezobzirnega in nekulturnega fašizma!

Pod vlado italijanskega fašizma je izgubil naš narod vse svoje pravice. Naš jezik je izgnan iz šol, naš tisk se omejuje in uničuje z vsemi sredstvi, naši ljudje se preganjajo, italijanska vlada izdaja uradne odloke, s katerimi hoče na mah zatreti vsako sled naše kulture in našega jezika, vse, kar si je naš človek tekom stoletij ustvaril z lastno močjo in pridnostjo.

Zaradi teh v nebo vpajočih krivic moramo prav vsi in odločno izjaviti, da svojih zasuznjenih bratov ne moremo in ne smemo pozabiti in da nobena državna meja nima moči in pravice, da bi izbrisala kulturno, narodno, jezikovno in krvno sorodstvo.

Mi vsi smatramo, da krivice, ki jih oficijelna in neoficijelna Italija dela pripadnikom našega naroda v Primorju, niso le krivice, prizadete primorskim Hrvatom in Slovencem, ampak celokupnemu našemu narodu.

Zato naš narod mirno in dostojanstveno zahteva človeške pravice tudi za svoje neosvobojene brate ter jih hoče s svojim neumornim in smotrenim delom tudi doseči.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani prosi vsa kulturna in narodna društva širom domovine, da se s predavanji spominjajo ob priliki rapallskega dne naših zasuznjenih bratov in sester. Kot spominski dan je določena sobota, 12. t. m., odnosno nedelja, 13. t. m. Ta dan naj bodo po vsej Sloveniji, tudi v njenih najoddaljenejših gorskih krajih, spominski govori o zasuznjenih bratih in sestrah. Jugoslovenska Matica prosi, da se ta dan priredi po vsej Sloveniji narodna zbirka pod naslovom «dinarski dan». Vsakdo, ki čuti narodno, naj daruje ta dan vsaj 1 dinar za narodnoobrambne namene.

Rojaki, tudi ob sedmi obletnici rapallskega dne podprite z besedo in dejanjem delo Jugoslovenske Matice.

odpravi davčnih neenakosti, saj se obenem odpravi v Srbiji tako zvaní osební davek, ki je bil nekako nadomestilo za našo dohodnino. Industrijska podjetja bodo še nadalje v prečanskih krajih močnejše obdavčena kakor v Srbiji. Prav tako bodo ostale neenakosti glede hišnonajemniškega davka, ki je v Sloveniji tako visok kakor menda v nobeni drugi državi.

Ta uredba nam čisto jasno pokaže, da bo prinesla Srbiji večje olajšave kakor nam. Torej Srbija, ki je že itak plačevala male davke, naj bo še manj obremenjena kakor doslej, dočim pomenijo davčne olajšave za visoko prečko gospodarske možnosti obdavčene prečanske kraje le nezatno drobtino.

S to drobtino se mi ne moremo zadovoljiti. Ako pogledamo v sosednje države, vidimo povsod razmeroma manjša davčna bremena kakor jih imamo v Sloveniji. Dočim se v drugih državah davčne neenakosti in krivice omiljujejo, se pri nas ne ganemo z mesta. Nič ne pomagajo protesti, da je pri nas krvavo potrebna temeljita reforma sploh vseh davkov, kajti jasno je, da sedanja davčna preobremenitev uničuje davkoplačevalce, ki morajo ob takih razmerah polagoma priti na stanje, da jim bo plačevanje davkov sploh nemogoče. Vsaj eno bi morali vedeti činitelji, ki nam krojijo davčno usodo, namreč to, da je treba negovati ovco, katero hočeš večkrat striči.

Očividno je ta davčna drobtina, ki jo bomo komaj občutili, vržena davkoplačevalcem le zato, da se bo lahko končna rešitev davčnega vprašanja še zavlekla. Vedno zopet iznajdejo radikali, katere podpirajo v vladi tudi naši klerikalci, kakšen Blažev žegen, da bi nujnost končnega davčnega izenačenja in izdatnega omiljenja zavlekli v nedoglednost. Naši klerikalci so soodgovorni za te davčne krivice, naši klerikalci so soodgovorni za dejstvo, da bo gospodarstvo v Sloveniji še nadalje hiralo, da bo naš siromašni kmet dalje potil krvavi pot pod davčno preobremenitvijo, da bodo naši obrtniki, trgovci in industrijci še dalje bili boj za svoj negotov obstanek ter da bodo naši uradniki in delavci še dalje stradali za davke. Zakaj, klerikalni poslanci, ki ste bili svoječasno tako glasni gromovniki, ne dvignete svojega glasu v vladi, ki jo podpirate? Zakaj ne zahtevate namesto nezatnih drobtin izenačenja in našim gospodarskim prilikam odgovarjajočega omiljenja bremen po vsej državi? Zahtevajte, da se uvedejo tudi pri nas srbijanski davki. Devet let je bilo dovolj časa za izenačenje pravic in dolžnosti vseh državljanov od Vardarja do Triglava.

Reševanje davčnega vprašanja

Finančno ministrstvo je izdelalo načrt davčne uredbe, po kateri naj se do končne rešitve davčnega vprašanja omilijo davčna bremena — Nezmatne olajšave se bodo komaj občutile — Davčnih krivic uredba ne odpravlja, ker bosta Srbija in Črna gora plačevali še vedno manj davkov kakor ostale pokrajine — Uredba ima očividno le namen, da se končno izenačenje neposrednih davkov zavleče — Kdaj bo konec davčnih krivic?

Ni nam treba na dolgo in široko razlagati, da že devet let plačujejo prečanski kraji znatno večje davke kakor Srbija in Črna gora. Povprečni prebivalec v Sloveniji plačuje več kakor dvakrat, v Hrvatski skoro dvakrat in v Vojvodini skoro trikrat toliko neposrednih davkov kakor povprečni prebivalec v Srbiji in Črni gori. Slovenija je siromašna dežela in zato tem bolj občuti te davčne krivice, ki so med glavnimi vzroki našega težavnega gospodarskega stanja.

Mnogo je pri nas kmetij, ki se morajo naravnost zadolževati, da lahko odštejejo davke. Že številne kmetije in razna industrijska ter obrtna podjetja so prišla na boben največ zaradi neizmernih davčnih bremen. Lastniki stanovanjskih hiš v Sloveniji so tako krivično obremenjeni, da predstavljajo stare hiše samo breme, ki neprestano žre denar, ne vrže pa ničesar. Zato tudi ni čudno, da se že devet let glase ogorčeni protesti prečanskih davkoplačevalcev proti raznim vladam, v katerih pa so večinoma imeli glavno besedo radikali, ki se jim ni z izenačenjem in omiljenjem neposrednih davkov prav nič mudilo, saj imajo svoje pristaše skorole v Srbiji, ki plačuje

malo davkov. Radikali, zastopniki Srbije, bodo pač z vsemi sredstvi skušali zavlačevati davčno izenačenje, katero bi se moralo že davno izvršiti, ker imamo po ustavi vsi državljani Jugoslavije enake pravice in enake dolžnosti.

Spričo vedno glasnejših protestov proti davčnim krivicam se je finančni minister vendarle lotil reševanja davčnega vprašanja ter se odločil, da potom uredbe izvede začasno davčno preureditev, za katero ima pooblastilo v letošnjem finančnem zakonu. Finančni minister je mišljenja, da je ta začasna davčna uredba, ki naj stopi v veljavo s 1. januarjem 1928., potrebna, češ, da Narodna skupščina ne bo mogla v doglednem času sprejeti končnoveljavnega davčnega zakona.

Načrt te uredbe predvideva združenje raznih davkov v večje davčne skupine ter prinaša vsem pokrajinam majhne davčne olajšave, Sloveniji ukinjenje dodatnega davka na dividende in nezatno znižanje dohodniškega davka. Za širše kroge pride v poštev le znižanje dohodniškega davka. Dejanski uspeh tega znižanja je seveda še zelo dvomljiv. To pa še ne pomeni niti koraka k

V Sloveniji se uvaja makedonska praksa

Nečuvjen napad na delovanje Zveze kulturnih društev — Popolnoma neosnovano imenovanje novega ravnateljstva Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani — Neopravičen razpust občinskega sveta v Ptuj — Ljubljana še vedno ni volila svojega župana

Nasilja se v Sloveniji kupičijo drugo na drugo. Počasi a sigurno se uvajajo pri nas makedonske prakse, katerih so se klerikalci menda naučili od svojih pristržnih zaveznikov radikalov. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu Slovenija makedonski paradiz, kateremu bo do popolnosti manjkalo morda še samo prepričanje kroglic.

Nasilstva klerikalcev okrog volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani so med vsemi gospodarskimi krogi Jugoslavije vzbudila največje ogorčenje. Sedaj smo doživeli v Ljubljani nov nečuvjen kulturni škandal. Zveza kulturnih društev v Ljubljani je namreč te dni prejela od ljubljanske policijske direkcije odlok, s katerim se prepoveduje ob nedeljah in praznikih prirejanje kulturnih filmskih predstav pred pol 11. uro dopoldne. V tem odloku se policijska direkcija sklicuje na neko staro avstrijsko ministrsko naredbo, ki daje državnemu oblastvu možnost, da glede na krajevne razmere določi, ob katerih urah se ob nedeljah in praznikih zaradi službe božje ne smejo vršiti kinematografske predstave.

Ker je znano, da se v Ljubljani vrše ob nedeljah in praznikih neštevilne maše od 4. ure zjutraj do pol 12., je jasno, da dopoldanske kinematografske predstave, ki trajajo le malo časa, ne odvrčajo ljudi od maš. Dotična naredba je sploh stara avstrijska budalost, ki spada že davno v ropotarnico. Vernik gre k maši, pa naj bo v kinematografu predstava ali ne, dočim nejevernika tudi taka kumštna naredba ne bo prignala v cerkev. Steer pa je v naredbi rečeno, da se je treba ravnati po krajevnih razmerah. No, in v Ljubljani se ni bati, da bi vernik, ki obišče kinematograf, ne mogel biti pri eni ali drugi maši. Naredba je nedvomno mišljena le za kraje, kjer je samo ena služba božja.

Uporaba omenjene naredbe v Ljubljani je le brezobziren napad na Zvezo kulturnih društev, ker ni ta klerikalna. Naravnost gorostasno je, da se onemogočajo filmske predstave, ki so izrazito kulturnega namena. Odgovorni so za ta odlok seveda klerikalci, ki imajo kot vladni možje v rokah vse oblastvo v Sloveniji.

Enako makedonski čin je dr. Gosarjevo imenovanje novega ravnateljstva Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Med imenovanimi člani so samo trije ali štirje neklerikalci. Zakaj se je to imenovanje zgodilo, ni nikjer utemeljeno. Na prvi seji novega ravnateljstva, na kateri je bil izvoljen za predsednika urednik «Slovenca» g. Krek, sta gg. Kavčič in zastopnik socialistov protestirala proti načinu, kako je minister socialne politike klerikalec g. dr. Gosar odstavil staro in imenoval novo ravnateljstvo, ter proti temu, da niso bile razpisane volitve.

Med drugim je dejal g. Kavčič: Ugotavljam, da je bilo doslej poslušajoče ravnateljstvo upravičeno poslovati, dokler se ne izvrše redne volitve. Razpust se je izvršil iz izrazitih političnih povodov brez najmanjše stvarne utemeljenosti. Odklanjam, da bi se hotelo s ponovnim imenovanjem moje osebe prikriti, da novo ravnateljstvo ni izrazito enostransko politično. Globoko obžalujem, da se je pri imenovanju novega ravnateljstva omalovaževala tudi številna moč in moč interesentov.

Zanimivo je, da klerikalci sami priznavajo, da je prejšnje ravnateljstvo vzorno poslovalo. Torej nam tega nasilnega čina ni treba še posebej komentirati.

Prav takšen nasilen čin je razpust občinskega sveta v Ptuj. Zakaj se je to zgodilo? Zato, ker dosedanj občinski svet ni prijal klerikalcem. Prav tako jim ne prija izid občinskih volitev v Ljubljani, kjer hočejo iznajti nekake volilne sleparije samo zato, da bi po-

daljšali klerikalni komisariat na magistratu. Za nove volitve jim nedvomno ni, ker vedo, da bi Ljubljana, ogorčena nad klerikalnimi nasilnimi čini, še bolj obračunala s SLS.

Odkar smo v Jugoslaviji, še nismo doživeli v Sloveniji takih nasilstev kakor sedaj pod oblastvom SLS. Ali se klerikalci čutijo res tako krepko v sedlu, da se ne bojijo nenadnega preokreta, ki bi vrnil klerikalcem milo za drago? Šiba za vsa ta nasilstva se že namaka.

Politični pregled

V Beogradu ni posebnih novih dogodkov, ki bi spremenili položaj.

Akcija za fronto demokracije se nadaljuje.

Davidović se je nedavno sestal s šefi opozicije in je iz teh razgovorov kakor tudi iz pisma šefom opozicije razvidno, da Davidović vztraja pri svoji akciji. Kljub vsem oviram bo končno le doseženo to, kar si želi vsak res napredni državljani.

Minuli teden je vložil v Narodni skupščini

Radič obtožbo proti Velji Vukičeviću kot notranjemu ministru

zaradi volilnih nasilstev, o katerih se je razpravljalo že v verifikacijskem odboru. Obtožnica pravi, da so v volilnem boju oblastva morala vršiti nasilje po navodilih Vukičevića, ter izraža začudenje, kako je mogoče, da Vukičević ni vedel, koliko je star njegov sin Miloš, ki je bil kot mladoleten izvoljen za poslanca. Obtožnica je bila v Narodni skupščini že v razpravi, ki se bo še nadaljevala.

Te dni je bil v razpravi v Narodni skupščini tudi

novi stanovanjski zakon,

ki je bil sprejet in bo veljal do 1. maja 1928. Novi zakon ne zadovoljuje ne hišnih lastnikov ne najemnikov, ker se stanovanjska beda na ta način ne rešuje. Država bi morala začeti sama graditi poslopja tako za svoje urade kakor za uradništvo. Prevaljevati breme, ki bi ga morala nositi država, na hišne lastnike, je krivično enostransko obremenjevanje.

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

9.

S tihim nemiro je odšel z Orlovja vitez Jelovčan v spremstvu svojih služabnikov, ki so jezdili pred njim in za njim zaradi varnosti pred morebitnimi napadi. Spori med graščaki so bili pogosti v tisti dobi in kdor je nosil važno poročilo, je moral biti previden, da ni bil zahrbtno napaden.

Pusto in dolgočasno je bilo potovanje na Ostrožje, in knezovo prestolico, pa tudi narpno zaradi slabe poti. To pa ni bilo vzrok otožnosti hrabrega poveljnika, o kateri so se spremljevalci potihoma menili.

«Po obisku na Orlovju je ves drugačen,» je presojal jezdec na čilem konju. «Nekaj se mu je moralo pripetiti.»

«Kolikor vem, se ni dotaknil ne jedi ne pijače, nič se mu ni moglo prigoditi,» je trdil njegov tovariš.

«Morda pa je izvedel nekaj, kar ga vznemirja, ali pa se je zaljubil.»

«Tako se mi dozdeva, toda...»

Njun pogovor je prekinil vitez, ki je poklical svojega prvega spremljevalca in edinega zaupnika v svoji četi, naj pošene konja, ker mu mora nekaj sporočiti.

«Poslušam vašo željo,» se je odzval poveljniku, dohitevši njegovega vranca.

Najprej mu je dal vitez nekaj navodil za potovanje, na kar je prišel potihoma z važnim naglasom: «Zdi se mi, da na Orlovju ni tako, kakor bi moralo biti. Ali nisi nič opazil, kar bi te navdalo s sličnim dozdevanjem?»

«Nisem,» mu je odvrnil spremljevalec. «Nobene posebnosti nisem opazil, na katero bi bilo vredno obračati pozornost. Sicer pa nisem mnogo ogledoval, sešel sem se namreč s starim znancem...»

«Čudno, jaz nisem videl na gradu tuje osebe.»

«Našel sem kraljevega krvnika Krištofa, tistega velikana, ki je izvršil tamkaj krvavo opravilo.»

«Kazen za zločinstvo,» je dostavil vitez. «Taka pregreha jo je zaslužila.»

«Otmar je žrtev svoje plašljivosti, tak junak bi se bil moral braniti.»

«Zahrbtni napad je težko odbiti. Napadalec ga je iznenadil.»

«Pomilujem graščakovo edinko, globoka žalost je izražena na njenem obrazu.»

«Razen tega jo stiskajo najbrž še druge nadloge; strah, nemir in skrb sem opazil v njenih besedah.»

«Posledica prestane groze in strahu,» je pripomnil spremljevalec. «Pravili so mi, da je medlela v težki nezavesti, ki jo je popustila šele nekaj ur pred našim prihodom.»

«Prav, da se nismo delj časa mudili,» je vitez izrekel s sočutjem, na kar se ga je lotila prejšnja potrptost. Njegov molk pa je bil krutek; zapazil je namreč krasen lisičji rep, viseč od sedla, na katerem je sedel spremljevalec.

«Odkod imaš ta okrasek?» ga je vprašal. «Čudno naključje, prejasni vitez,» se je nasmehnil spremljevalec. «Ko sem na Orlovju stopil v jedilnico in sedel za mizo, je hlastnila izpod klopi lisica ter me je ugriznila v nogo. Togočen sem izdril meč ter jo zabodel. Poginila je pod spretnim sunkom, za spomin sem dobil njen rep ter si ga je navezal na sedlo.»

Vitez se je bridko nasmehnil in skomignil z rameni. Misli so mu pohitele na Orlovje pred blede obličje graščakinje, sijoče v cvetju mladostne lepote. Daleč naokrog je slovela njena rajska milota, občudovana po bogatih plemičih; marsikdo je skušal priti v njeno bližino in potrkati na deviško srce, a nikomur se ni odzvala nežna ljubezen, ki še ni bila vajena prikupljivo sprejemati, znala pa je sramežljivo odkloniti.

Vzlic svojemu tridesetemu letu je bil tudi vitez še vedno novinec v ljubavnih zadevah. Do zdaj je poznal samo eno ljubljeno — svojo domovino, kateri je živel z vsem mladeniškim ognjem brez hrepenjenja po kakem drugem nadomestilu. Takoj po odhodu z Orlovja pa so se mu oglasili neznani občutki z gorečo željo po mladenki z bledim obrazom. Obsojal je svojo nerodnost, zakaj se ni dekletu rahlo približal in povprašal po njenih razmerah.

Zamahnil je z roko spremljevalcu v znamenje, da naj zaostane, na kar se je zaglobil v premišljevanje. «Izguba dragega očeta je boleča rana,» je razmišljal, «nekoliko jo pač težijo tudi še pokojnikova brezumna raziskovanja — prepovedano zlatarstvo, radi česar je bil pozvan na zagovor. Poziv je dvignil

Spričo nejasnega položaja, kaj bo napravila Demokratska zajednica, se nahaja

vlada v stalnih neprilikah

in ne bo lahko prišla do resnega dela, ki je v naši državi spričo kritičnega gospodarskega stanja nujno potrebno. V vladi je že začelo pokati, ko je te dni

odstopil in zopet umaknil odstop finančni minister dr. Marković.

Pravijo, da je hotel dr. Marković odstopiti iz zdravstvenih ozirov. Z druge strani pa se zatrjuje, da je prišel v spor s svojimi ministrskimi tovariši. Po daljših pogajanjih je minister svoj odstop preklical. Z odstopom je grozil že tudi prometni minister general Milosavljević.

Kakor dosedanje vlade se bo, kakor je podoba, tudi ta bavila največ le

z notranjimi spori

ter tako zanemarjala delo za ljudstvo in državo. Tak položaj, kakor je zdaj, je nevdružen. Vukičević napenja vse sile, da bi pomiril nasprotstva v radikalni stranki ter da bi si obdržal Demokratsko zajednico v koaliciji. Ako to ne bo šlo, bi si vsaj rad obdržal muslimane, katerim ponuja pogodbo po vzgledu znane blejske pogodbe s klerikalci.

Kdor veruje v napredek, mora verovati tudi v to, da bo kmalu konec vladovanja nazadnjaškega bloka, ki

ima danes večino le s pomočjo volilnih nasilstev.

Ko bi bile volitve svobodne, bi danes radikali šteli mnogo manj poslancev in bi ne bili več vodilna stranka v državi. Moč radikalov so še povečali klerikalci, ki so se jim pridružili, dasi so jih prej

vedno zmerjali s korupcionisti in framasoni.

Klerikalci, ki so za povečanje radikalne in svoje moči zatajili avtonomijo in pozabili na krvavo potrebo izenačenja davkov, se najbolj boje obračuna s sedanjim režimom, ki bo gotovo prišel na ta ali oni način. Če ne uspe baš vlada samega demokratskega bloka, bo

morda uspela koncentracijska vlada,

ki se smatra tudi kot dober izhod iz sedanjega

nevzdržnega stanja. Pravijo, naj bi koncentracijsko vlado sestavila kakšna nevtralna osebnost izven parlamenta.

Od zunanjih dogodkov je beležiti

kritično stanje v Rumuniji.

kjer so začeli pristaši izgnanega bivšega prestolonaslednika Karla akcijo za njegov povratek. Kakor poročajo, je ponekod že izbruhnulo revolucionarno gibanje, ki ga hoče ministrski predsednik Bratianu potlačiti z vojaštvom in aretacijami.

DOPISI

VRHNIKA. Prihodnjo nedeljo 6. t. m. bo pričela Zveza kulturnih društev pri nas zopet s predavanji. Predavanja se bodo vršila redno vsako nedeljo ob pol 3. uri popoldne. Kot otvoritveno predavanje nam bo govoril naš najboljši predavatelj iz prejšnjih let o življenju onkraj groba. Agitirajte tedaj pri znancih, da bo predavanje 6. t. m. mnogoštevilno obiskano. Začetek bo radi zgodnjega odhoda vlaka vedno točen, nakar posebno opozarjamo.

KRŠKO OB SAVI. (Smrtna kosa.) Pri nas je po kratkem bolehanju umrl vladni svetnik, sreski poglavar g. Pavel Svetec. Pokojnik je bil sin litijskega notarja, dolgoletnega prvomestnika CMD, znamenitega narodnega delavca pokojnega Luke Svetca. V Litiji je služboval še iz vojne dobe in si je pridobil med prebivalstvom splošen ugled. V zadnjih treh dneh ga je napadla huda želodčna bolezen, ki ji je podlegel v najlepši starosti 52 let. Pokojniku blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

LJUBNO NA GORENJSKEM. (40 letnica poroke.) Pri nas je obhajal 40letnico zakonskega življenja g. Anton Fister, upokojeni strojevodja; soproga mu je zvesta družica Katarina iz ugledne rodbine iz Kroke. Jubilar je mož starega kova in neustrašen narodnjak. Zakonskemu paru kličejo vsi njegovi prijatelji in somišljeniki: «Še mnogo srečnih let zakonskega življenja!»

RAKA. Da je pri zadnjih občinskih volitvah zmagala napredna stranka (SDS in SKS), se imamo največ zahvaliti tukajšnjemu agilnemu borcu za napredno idejo g. Alojziju Šribarju. Klerikalci

so bili za trdno prepričani, da bodo sijajno zmagali. Računali so, da dobimo mi kvečjemu 5 odbornikov. Poskušali so delati zmedo v naših vrstah in so širili govorce, da ni naša lista prav sestavljena. Posrečilo se jim je pridobiti nekaj nezadovoljnejšev, ki so napredni stvari največkrat škodovali. Klerikalcem se je ponudil v službo tudi bivši naprednjak Fakin. Oba duhovnika sta agitirala po vaseh od hiše do hiše. Še celo šolarji so bili vpreženi za agitacijo. Cerkev se je zadnji dve nedelji kar tresla od političnih govorov. Danes celo trezni klerikalci priznavajo: če ne bi imel zadnje nedelje g. župnik tako neprimeren političen govor v cerkvi, bi mogoče še klerikalci zmagali. Vsi pravi kristjani so se zgražali, da se cerkev na tak način zlorablja v politične namene. Ljudstvo je začelo spoznavati, da je največji škodljivec katoliške cerkve tisti, ki jo skrni s tem, da jo zlorablja v politične namene. Prišel bo čas, in ta ni več daleč, ko bo naše res pravoverni ljudstvo samo napravilo svoj kanceliparagraf s tem, da bo zapustilo cerkev, čim bo imel duhovnik v njej političen govor. — V zadnjem dopisu glede občinskih volitev je bilo pisano, da se je Raka izkazala za napredno, ker je g. župnik propadel. Danes to popravljamo v toliko, da je g. župnik že postal občinski odbornik. Trije klerikalni odborniki so se namreč «žrtvovali» in odstopili samo zato, da je prišel g. župnik v odbor. Še celo nosilec klerikalne liste je odstopil na ljubo g. župniku, deloma pa zato, ker ga jezi, da klerikalna lista ni popolnoma zmagala, dasi je bil prepričan, da bo dobila dve tretjini odbornikov, nakar bi postal on župan. No, pa zaenkrat mu je spodletelo. Sedaj tudi noče sodelovati skupaj z naprednjaki. Škoda moža, ki se je začel vdinjati farovski politiki!

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Zadnje volitve, pri katerih so bili klerikalci ponovno poraženi, ne gredo našemu župniku iz glave. Prišel je zopet bruhati ogenj s prižnice, osobito proti rudarjem in prav pretkano zavija, da so sami krivi posledic, ker niso volili SLS. Ali misli g. župnik, da smo rudarji res tako kratkovidni in da se ne zavedamo, kdo sedi letos že drugič na ministrskem stolčku socialne politike in da je dr. Gosar celo razširil davek na ročno delo, namesto da bi ga ukinil. Kdo je naklonil črnogorskim princem 42 milijonov Din, kdo je sodeloval pri znižanju pokojnin in kdo je napravil najnovejši davek na

dokaj prahu med plemstvom kakor tudi med ljudstvom; trdi očitki so padali na obtoženca, toda smrt ga je odtegnila strogi preiskavi in zakoniti obsodbi.»

V takem premišljevanju in razmotrivanju je dospel Jelovčan na čelu svojega spremstva na Ostrožje, na knezov dvor. Brž se je odpravil k gospodarju, knezu Julijanu, ki je bil obenem deželni glavar. Ljubeznivi sprejem je pričal, da je vitez ljubljene visokega poglavarja.

«Prišel si ob pravem času,» mu je prijateljsko segel v roko in odkazal prostor na divanu. «Važni razlogi govorijo za vojno; okrog nas mrgoli izdajalcev — takih, ki so navidezno naši, skrivaj pa delajo za sovražnike. Tem moramo priti do živga, to je bil namen tvojega potovanja.»

Vitezov molk je bil knezu neprijeten dokaz o neuspehih plemenitega odposlanca. Visoko čelo se mu je nabralo v debele gube; usta, ki so bila pripravljena izreči pohvalo, so se komaj premagala, da niso izrekla ostre graje. Ko se mu je ohladila nejevolja, je mirno nadaljeval: «Nocoj sem imel pomenljive sanje; ako bi bil vraževeren, bi jih lahko preoroško razlagal. Sanjalo se mi je, da sem bil na lovu; zalezoval sem lisico, ki se je skrivala med dračje in grmovje. Končno se je zatekla pod moj plašč, obešen na grm, kjer se je zarila v listje.»

«Že zopet lisica.» Vitez se je spomnil pripovedovanja svojega spremljevalca, rekel pa ni ničesar, dokler ga ni knez pozval, naj pokaže svojo bistrumnost.

«Lisica pomeni zvitega sovražnika, knežja milost,» je razlagal vitez Jelovčan. «Prekarnjenec uide največji pozornosti in ga navadno zasačimo, ko je prepozno. Vohun, ki ga iščemo, je tista lisica; kdo ve, ali se ne skriva v zidovju vaše trdnjave.»

«Modro si se odrezal; vendar pa je pri meni kaj takega nemogoče. Predobro poznam svoje ljudi in pri nikomur ne najdem sence izdajalstva. Kaj pa, ali si se spotoma oglasil na Orlovju?»

«Tako mi je bilo naročeno, vaša milost.»
«Ali si videl mlado graščakinjo, lepo Gizele?»

«Govorila sva nekaj časa.»
«Ali je resnica, kar pripovedujejo o njeni krasoti?»

«Lepa je kot pomladno jutro.»
«Očetova smrt jo je gotovo zelo potrla,» je knez sočutno omenil.

«Pravili so mi, da je omedlela ter se dolgo ni zavedla.»

«Uboga mladenka! Povabil jo bom na Ostrožje ter ji priskrbel razvedrilo, odposlal bom nekaj plemičev, ki naj jo kratkočasijo na samotni poti. Bodí jim voditelj!»

Vitez se je zahvalil za prijetno naročilo, pri čemer ga je občila rdečica, katero je skrival pred visokim gospodom. Globoko se mu je priklonil in odpravil k počitku. Zaspal je v mislih na zalo mladenko, ki so se spremenile v mučne sanje. Videl jo je v nevanosti; nekdo jo je neprestano zalezoval, skrival pa mu je obraz, da ga ni mogel poznati. Prebudil se je

in hotel zasesti konja, da ji pojezdi na pomoč; nastale pa so nenadne ovire, tako da se niti drugo jutro ni odpravil na potovanje.

Ko so se njegove misli sprehajale po Orlovju, se mu je oko naslajalo na ljubkem darilu — belem golobčku, ki ga je kot dragocen spominek hranil na svojo oboževanko. Prav nič ni slutil pomena drobne živalce za bližnjo bodočnost.

10.

Dolgo časa je medlela nesrečna mladenka v obupni žalosti po usodnem sestanku z očetom in z njegovim sleparskim zaveznikom. Kot nezavestna se je vrgla na posteljo, kmalu pa se je pričela zvijati v silni bolesti. «Oče me je zavrzel,» je zaplakala, «obdržal pa je tujca, ki ga zavratno pogublja.» Potok solz se ji je udrl po teh besedah po blestem licu.

Pomirila jo je svetloba polne lune, ki je priplavala na obzorje. Dvignila se je s postelje in sedla k odprtemu oknu. Daleč tam na vzhodu se je v sanjavi mesečini črnilo gorovje, za katerim je stalo Ostrožje, knežji grad. Spomnila se je odličnega odposlanca, viteza Jelovčana, ki jo je prijateljsko opozoril na izdajalske ogleduhe. Obšlo jo je kesanje, zakaj mu ni odkrila svoje tuge in izročila izdajalca. Tako bi bila rešila sebe, očeta in domovino.

Misel na prijaznega gospoda jo je napolnila z mehkiimi občutki. Globoko v njenem spominu je živela njegova slika, polna prikupljivosti in tolažbe. Vedno glasnejše je bilo njeno prepričanje, da bi edinole ta plemeniti

upokojence. Gospodu župniku povemo na uho: dokler ne govori resnice, mu ne zaupamo. Ker se norčuje iz nas faranov, osobito rudarjev, naj ne pošilja v bodoče agenta za pobiranje raznih prispevkov.

SV. MARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Predzadnji nedeljo je razglasil župan g. Josip Sluga, ki je obenem načelnik hranilnice, katera je v rokah SLS, da se bo proti vsakomur, ki bo govoril o poverbi 75.000 Din (kar je revizor ugotovil) pri navedeni hranilnici, sodnijsko postopalo. Ugotovljeno je, da je načelnik g. Sluga prvi raznesel to vest in celo predlagal, da se krivec izroči v preiskovalni zapor. Proti komu naj se torej v prvi vrsti postopa sodnijsko? Gospod Sluga, odgovorite! — Pretečeni teden je prevahal premog za krajni šolski svet pri Sv. Marjeti predsednik g. Josip Sluga po ceni 100 Din za vožnjo. Davkoplačevalci pravimo: Kdor mu je poveril vožnje po navedeni ceni, naj mu jih tudi plača.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Nereditnost v pisarni občine Sv. Krištof je dosegla svoj višek. Občani, ki pridejo po več ur daleč zaradi uradnih poslov v Laško, ne najdejo v pisarni ne tajnika, še manj pa župana. V nedeljo dopoldne, ko je največ posla, tajnika sploh ni bilo v pisarni in je župan pošiljal stranke v zadrugo SLS in na okrajni zastop. G. župana opozarjamo, da pospeši nastavitve tajnika, ki bo občanom na razpolago v uradnih zadevah ne v konzumu SLS in okrajnem zastopu, marveč v občinski pisarni. — Obenem vprašamo g. župana, kaj dela odpuščeni blagajnik Deželak v občinski pisarni.

MARIJA GRADEC. V naši občini so razpisane volitve za dan 27. t. m., s čimer je postalo naše politično življenje zopet živo. Pripravljata se dve listi, in sicer klerikalna ter gospodarska lista. Za slednjo je precej veliko razpoloženje med občani, ker si vsakdo že želi izpremembe v občinski upravi. Zato se je «Slovenski Gospodar» že spravlil nad gospodarsko listo in njene predstavnike ter jel že kar v početku sramotno izpaccati in obmetovati z nedostojnimi prijmi predvsem nosilca liste g. Skoberneta, ki je znan posebnjak in priljubljen po vsej naši občini. Ker gotovi klerikalci v naši občini vedo, da ne bodo mogli več diktirati in nabijati nam občanom tako visokih občinskih doklad kakor do sedaj, ker jim bo stala v bodočem občinskem odboru nasproti skupina odbornikov gospodarske liste, so začeli

po svojem časopisju strašiti občane, naj ne podpisajo te liste. Medtem pa je lista že podpisana in sestavljena, a si tega strahu nihče izmed občanov ne vzame več k srcu, ker vemo, da gre tukaj za pravo gospodarstvo, katero pričakujemo že dolga leta. Nosilcu liste popolnoma zaupamo, ker vemo, da je nepolitična oseba, pod katere vodstvom bodo izvoljeni odborniki gospodarske liste delali le za povzdigo in napredek občinskega gospodarstva, kar je edini izhod za izboljšanje naših visokih občinskih doklad. «Slovenski Gospodar» vmešuje tu osebe iz drugih občin v naše zadeve, kar je smešno. Gotovo je dopisnik tokrat sanjal, ko je pisal ta dopis, ker bi mu sicer misel ne mogla uiti kar preko meje naše občine. Opozarjamo dopisnika, naj drugič ne sestavlja v sanjah svojih dopisov ter naj se sramuje dati po časopisih ljudem prijimke. Malo več oljke, gospod dopisnik! Glede klevet, iznešenih v zadnjem dopisu «Slovenskega Gospodarja», bomo še govorili.

POLZELA. (Razne novice.) V nedeljo 30. oktobra t. l. se je poročil član tukajšnjega Sokola g. Viktor Kresnik, železničar, z gđ. Ivanko Breščakovo. Bilo srečno! — Umrla je pretoklo soboto posestnica ga. Marija Tkavčeva, po domače Mihovčeva. Naj v miru počiva! — Pri zadnjih volitvah v Zbornico TOI je volilo 82 odstotkov tukajšnjih obrtnikov svojo stanovsko listo. Pač lep dokaz stanovske zavednosti. Obenem pa je to tudi dokaz, da se naše zavedno ljudstvo ne boji nasilnih metod macedonskega volilnega boja, ki ga hoče po radikalskem vzoru uvesti pri nas SLS. Prepričani smo, da bo tudi pri predstojećih občinskih volitvah za gospodarsko listo odgovaljal uspeh načelu «Terorizirati se ne damo!» — Naš Sokol je priredil dobro uspelo igro «Vdova Rošinka». Igralcem vsa čast! Tudi večerna domača zabava je bila dobro obiskana, kar dokazuje, da dobiva Sokolstvo s svojim treznim delom čim več prijateljev. Da, da, z lažni se ne pride daleč!

BRASLOVČE. Naši klerikalci so že pri par občinskih volitvah ostali v manjšini in jim tudi za letošnje občinske volitve ne kaže nič boljše. Zato skušajo ribariti v kalnem in so sestavili poleg oficijelne še drugo klerikalno listo, ki ima naslov kmetsko-delavska lista. Seveda se vrši to v polnem sporazumu z oficijelnimi klerikalci, dasi agitatorji za kmetsko-delavsko listo to taje in govore, da delajo popolnoma samostojno.

Ves maneuver gre je za tem, da bi klerikalci ujeli čim več naprednih glasov. Na čelu kmetsko-delavske liste sta Alojz Kronovšek in Leopold Prisljan, oba posestnika v Parizljah, oba znana klerikalca. Prvi je bil celo izvoljen kot namestnik poslanca na listi SLS za skupščinske volitve. Ti možje agitirajo na ta način, da se tam, kjer jim to kaže, delajo malo prijaznejši napram napredni gospodarski listi. Na ta način so res dobili nekaj podpisov od omahljivcev. Splošno se govori, da bi bil rad za župana Prisljan, za tajnika pa Kronovšek. Pretežna večina občanov, ne glede na strankarsko pripadnost, pa soglaša v tem, da sta ta dva moža mnogo premalo izkušena za take poste. Vsi razsodni ljudje pravijo, naj ostane pri starem. Stari župan in odbor sta mnogo napravila za občinsko gospodarstvo. Stari odbor je prihranil stotisoč, ko je z velikim trudom dosegel, da mora g. dekan plačati polovico stroškov pri popravilih župnišča sam. Če bi dobili klerikalnega župana, bi se kmalu povečale občinske davščine. Letos, ko je slaba hmeljska kupčija, ni nihče posebno voljan prispevati za nadaljnja popravila župniških poslopj. Stari odbor ima tudi to zaslug, da je okrajni zastop prevzel letos cesto Braslovče-Parizlje, s čimer se je precejšnje breme odvalilo od občine. Še to je treba povedati: da sedanji župan g. Josip Omladič dela in uraduje brezplačno ter da še ni niti pare računal za ničesar. Braslovški občani bomo tudi sedaj dali večino gospodarski listi in nimamo prav nič strahu, da bi nam odvezli večino obe klerikalni listi. Mi računamo, da razsodnost še ni zapustila naših občanov, in ne dvomimo v našo zmago.

KLJUČAROVCI PRI ORMOŽU. Pisali ste že, da se pri nas pogosto dogajajo tatvine, zlasti poljske. Sedaj je neki že stari prijatelj tujih stvari obsojen na tri tedne zapora zaradi ljubezni do tujega ovsa in čebule. Za tri tedne bo pred njim mir.

PISECE. Nepopolno veselje je zavladao predzadnji teden v našem klerikalnem Izraelu, ko je župnik g. Toplak prejel iz Beograda, baje od samega voditelja dr. Korošca podpisano brzojavko, da je skupščina razveljavila Urekov mandat. Gospod župnik se je četrte ure od radosti vrtel in sami nogi in klical «živio», da je še danes hriprav. Takoj je bil ves klerikalni štab na nogah, da to radostno vest še tisto uro raznese po celi fari. Župnik in kaplan sta jo ubrala čez hrib in

mladenič mogel ozdraviti bolne grajske razmere, saj je ljubljenec vladajočega kneza in kot tak ima prvo besedo na njegovem dvoru.

«Zakaj mi nisem vsega razodela?» si je čutila v pekočem kesanju. «Brez skrbi bi mu bila lahko zaupala tajnosti grajskega stolpa, očetove zmote in kovarstvo vsiljivega Indijca. Nikdar bi ne bil izdal moje izpovedbe, pa tudi četu bi bil prizanesel radi mene.»

Obupno je skrčila pest in začutila, da jo je nekaj zabolelo. Vtisnil jo je prstan umorjenega tujca, ki ji ga je pred smrtjo nataknil na roko. Carobno se je lesketal v močnem svitu lune; čim bolj ga je opazovala, tem manjše je bilo njeno razburjenje zaradi očetovega ravnanja. Nenadoma jo je objela nekdanja veselost, skrbi so se odstranile in močen žarek upanja je posvetil iz daljave v njeno dušo.

«Ali je pričaral prstan čudežno spremembo?» se je vprašala in zavila roko v belo krilo. Komaj pa je odmaknila prstan, že se jo je lotila prejšnja pobitost in bojazen.

Vsa presenečena je snela prstan ter ga je radovedno ogledovala. Videla je, da je nena doma otmenel, čim je zdrknil s prsta, na prstu pa je žarek svetel odtis, ki jo je pekel kot razbeljeno železo. Brž ga je zopet nataknila na sredinec, raz katerega je bliškoma izgubil občutek opeklne, prstan pa se je ponovno zasvetil.

Obšla jo je neka prijetna utrujenost, naslonila se je ter je sladko zadremala. V spanju se je zganila, čuteča, da je nekdo položil roko na njeno ramo. Odprla je oči in zagledala ogabnega tujca, ki ji je stal za hrbtom.

«Kaj delaš tukaj ob tej pozni uri?» jo je presenetila njegova prisotnost. «Kako si prišel semkaj skoz zaprta vrata?»

«Ne delajte se nevedni,» ji je pokazal na skriven vhod v kotu za zagrinjalom. «Od tukaj drži hodnik v stolp, v očetovo skrivališče.»

«Kako si ga izvohal?» je strmele razočarana.

«Tako kakor tajnosti grajskega stolpa,» je porogljivo odgovoril. «Razkril sem tudi vaše misli — kesanje, da me niste izdali vitezu, ki se zanima za ogleduhe. No, ali nisem pogodil?»

«Kdo te je pooblastil za taka vprašanja? Neolikano je vstopiti brez dovoljenja v tujo sobo.»

«Prišel sem radi važnega opravila; v nevarnosti je moje in vaše življenje, ako se mi ponesrečijo načrti. Udajte se usodi, če hočete, da vas bo ščitilo moje varstvo, sicer ste izgubljeni.»

«Tvoje predrznosti se ne bojim,» je kriknila in pogledala nesramnega vsiljivca. «Tako nastopanje dokazuje, da si navaden slepar, vohun in izdajalec. Tvoja zvičajnost je omamila očeta, ne misli pa, da si neskončen v svoji zapeljivosti. Že jutri bo razgaljena tvoja čudodelnost in raztrgana mreža podlega spletkarstva po mojem pokornem osebju.»

S hlinjeno krotkostjo si je Hasan prekrizal roke na prsih ter je zasmehljivo motril razjarjeno mladenko. «Revica,» je izrekel z namišljenim pomilovanjem, «vaše gospodarstvo na Orlovju je doigrano...»

«Kaj?» se je zavzela nad njegovo zadnjo besedo, prepričevalno izgovorjeno.

«Rekel sem, da niste več gospodovalka v tej graščini... Pravkar je dobila novega gospodarja...»

«Kakšnega gospodarja?» je mrliško obledela.

«Jaz sem zasedel vaš gospodarski stolec.»

«Lazeš, mesrannik! Moje služabništvo mi je zvesto in ne bo nikdar kaj takega dopustilo.»

«Vaše osebje je trdno na moji strani. Le pokličite služabnice in boste prepričani, da se ne bodo več odzvale. Zapovejte služabnikom in bERICEM, naj vam pokažejo nekdanjo poslušnost; pokažite se pred najzvestejšega podložnika in čutili boste vrednost svojega povelja.»

«Pomagajte!» Mladenka je kriknila in planila k vratom, ki pa so bila zaklenjena od zunaj in jih ni mogla odpreti. Obupno je begala po sobi med tihim zmagoslavjem svojega mučitelja, kar je povečevalo njeno bolečino.

«Po kakšni pravici si me razlastil in stopil na moje mesto?» je omagala v silnem ihtenju.

«Po pravici moči, povračila in maščevanja,» je oblastno poudaril. «Rojen sem pod čudovito zvezdo, vsako moje početje je ovenčano z zmago. Ne motim vas brez nujnega posla v nočni tišini: poslan sem po vašem očetu, prihajam pa tudi iz lastnega nagiba.»

«Kakšno je očetovo poročilo? Ali se je vendarle iztrezil?»

«Opominja te, da se podvrzi njegovi volji, sicer te bo zavrzel.»

«Prazna izmišljotina; ne misli, da ti verjamem!»

(Dolge nrih)

plan. Še sedemdesetletna župnikova mati je morala v «službo» in s prepisi depeše ubrali pot pod noge. Ko je novico zvedel naš dični klerikalni oblastni poslanec g. Podvinski, ki je vzel v oblastni skupščini v zakup poslušanje, bi ga skoro zadela kap od radosti. Zakrivil je in zavriškaval kakor v onih lepih starih časih, ko se je kot razborit dragonec prvič povzpel na očetovo žrebico! Takoj je zapregel voz in ponese radostno vest v Gaberje med svoje bratce. Klet nekega klerikalnega veljaka pa je odprla svoje zaklade. Odprle so se pipe in padale so zdravice — na Urekovo kožo. Gosp. župnik je zameril «Slovenca», da ni ta izdal posebne izdaje, in pa kregal se je nad počasnostjo pošte, ki mu ni dovolj hitro dostavila brzojavke. Takega občega veselja še klerikalna družba ni doživela! Drugi dan pa je sledil maček, grd, črn in umazan, da je bilo joj! Mi pa smo uživali, da nikoli tega, in si mislili, da naših klerikalcev še ne bo kmalu srečal sv. Duh.

SV. JAKOB V SLOV. GORICAH. (Smrt starega gospodarja.) Tukaj je umrl v soboto 22. oktobra po dolgotrajni bolezni daleč okoli znani starosta tukajšnjih posestnikov in obrtnikov g. Alojzij Dogonik, bivši kmetijski posestnik, mlinar in kovač. Bil je poštenjak od pete do vrha, gostoljuben in postrželjiv do skrajnosti, neumorno skrben in delaven do svoje visoke starosti. Učakal je 90. leto. Ves čas svojega življenja je bil miren in skromen ter se tudi na političnem polju ni udeleževal. En dan si ga videl v beli mlinarski obleki, drugi pa v črni kovaški. Bil je svetel vzgled mlajšim gospodarjem. Vsi ga bomo ohranili v častnem spominu!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VREDNOST SIROVE KLAJE ZA PRAŠIČE.

O tem vprašanju se je že mnogo slišalo in pisalo, vendar vladajo med nami še zmeraj nejasni pojmi o krmilni vrednosti kuhane in sirove klaje.

Sirova klaja ima gotovo svoje prednosti, je najbolj naravna klaja in nam prihrani mnogo kurjave in dela. Danes ko moramo na vsak iz-

datek gledati, da ga prav obrnemo, je važno, da smo v takih vprašanjih na čistem, vsaj za maloposestniške razmere; s katerimi moramo predvsem računati.

Sirova klaja ima tudi to prednost, da so v njej beljakovine kot glavne hranilne snovi bolj prebavne. Opozoriti pa je, da morajo biti živali na sirovo klajo vajene in za njeno prebavo utrjene že od mladih nog. Sploh morajo biti prašiči za sirovo klajo vzgojeni s pomočjo paše in zadostnega gibanja na planem. Za tako rejo je treba naravnega in utrjenega življenja. Pa tudi vsa krma mora biti prikladna in bolj enostavna, tako kakor je n. pr. paša in zelena krma v poletnem času, pozimi pa sirova pesa s potrebnim zobanjem. Za naše maloposestniške razmere, v katerih moramo izkoriščati in mešati različna krmila in druge odpadke, je položaj bistveno drugačen, posebno še, če se moramo omejevati zgolj na rejo po naših lesenih svinjakih. Tukaj je treba vso stvar presojati tudi še z drugega stališča.

Naši prašiči so vajeni na kuhano klajo in je ves želodec prirojen le za prebavo lahke prebavni melikih krmil. Za tako razvajene želodce ni trda in sirova klaja. S sirovo peso in drugim korenstvom bi dosegli premalo uspeha. Tudi naša reja po svinjakih ni primerna za prebavo sirove klaje, zlasti v zimskem času ne. Naše prašiče bi morali za sirovo klajo šele vzgojiti in sicer od mladega naprej. Dalje pa pokladati pri nas razna krmila, ki jih moramo kultivati že zaradi tega, da jih lahko mešamo in da jih živali ne morejo izbirati in zametavati. To velja posebno za različne plevel, ki ga kuhamo, velja pa tudi za različno korenstvo, ki ga mešamo in mečkamo, da je v tej zmesi bolj porašno, kakor n. pr. krompir, repa, korenje, razni olupki itd. Sicer je pa tudi to resnica, da je kuhan krompir lažje prebaven kakor pa sirov. Slednjič je pa tudi toplota, ki jo dajemo v kuho, veliko vredna posebno v zimskem času, za mlada praseta in naše mrzle lesene svinjake. Te prednosti kuhne so tako velike, da se ne dajo kratkoma nadomestiti s sirovo klajo.

ZIMSKO KRMLJENJE MOLZNE ŽIVINE.

Pri molzni govedu je največ ležeče na krmiljenju. Po celih okrajih se je mlečnost mahoma dvignila, ko so začeli kravam splošno pokladati boljše krmo. To je tudi naravno. Vsaj naše mol-

zne živali niso nič drugega kakor živi stroji za proizvodnjo mleka. Česar ni v krmi, tega tudi v mleku ne moremo zahtevati.

Pri nas se v tem pogledu še veliko greši, zlasti v zimskem času. V poletnem času je molzna živina ob sočni in tečni zeleni klaji in ob paši še na dobrem, ko pa pride zima s svojo suho in slamnato krmo, pa odpove vsa prejšnja mlečnost, posebno pa to v slučaju, če ne dobi živina nobenih priboljškov z močnejšimi krmili.

Molzna goved, ki naj dobro molze, potrebuje tečne klaje tudi v zimskem času. Tudi pozimi ji sočna in lahko prebavna krma, ki ima dosti beljakovin, najbolj ugaja. Če nam je na tem, da krave dobro molzejo — in na tem nam mora biti povsod ležeče, kjer vnovčujemo mleko in iščemo pri mleku glavni dohodek — potem moramo tudi v zimskem času skrbeti za krmo, po kateri bodo živali dosti molzele. Če nam je treba poleg dobrega sena in otave pokladati tudi slamo, potem moramo pokladati tudi nekoliko močnih krmil, da se dvigne tečnost krme in povzdigne vsa mlečnost.

Zelo važno je, kakor naš uče izkušnje, da pokladamo tem živalim tudi nekoliko sočnega korenstva, čele mogoče pese, sicer pa tudi drugega korenstva. Sočno korenstvo vpliva silno ugodno na mlečnost. Po raznih večjih kmetijah polaga jo ves čas zime sočno zeleno in okisano koruznico, tako imenovano «ensiložo», da s pomočjo tako pripravljene krme več namolzejo.

So pa še druge stvari, ki so potrebne molzni govedu in ki pripomorejo do večje mlečnosti. Tu sem spada red v najboljšem pomenu besede. Molzna živina mora biti vso zimo dan za dnevom enakomerno in redno krmljena, redno ob določenih dnevih urah in s kolikor mogoče enakomerno sestavljeno klajo. V tem oziru ne sme biti nobene površnosti in nobenega zanemarjenja. Ako naj daje krava dan za dnevo svojo količino mleka, potem moramo za to v prvi vrsti sami skrbeti.

Razdelimo si sedaj pred zimo vso krmo za molzne krave tako, da bomo imeli vso zimo enako klajo, namreč toliko sena, toliko otave, toliko slame, toliko korenstva in močnih krmil. Ne pozabimo tudi na redno pokladanje soli in apna. Glede pokladanja in napajanja mora vladati točen red zjutraj, opoldne in zvečer. Le v takem primeru se živali dobro počutijo in hvaležno

E. T. A. Hoffmann:

Grofica Pivardierska

Človek preprostega stanu, po imenu Barré, je bil pozno zvečer izvabil svojo nevesto v Boulogneski gozd in jo tam, ker se je je bil naveličal in se začel vlačiti z drugo, večkrat zabodel z nožem in jo umoril.

Dekle, ki je prodajalo povrtino, je bilo zaradi svoje izredne lepote ter svojega krepostnega vedenja splošno znano kot lepa Tončka. Tako se je zgodilo, da je bil ves Pariz poln Barréjevega zločina in da tudi v družbi, ki se je zbirala zvečer pri vojvodinji Aigniflonski, niso govorili o ničemer drugem kakor o strahotnem umoru uboge Tončke.

Vojvodinja se je rada zapletala v moralična razglabljanja. Tako je tudi zdaj z veliko zgovornostjo razprezala, da rodi med prostim ljudstvom samo pogubno zanemarjanje pouka in verstva zločine, ki da bi morali ostati tuji višjim, po duhu in srcu naobraženim stanovom.

Grof Saint Hermineski, sicer živa duša vsake družbe, je bil ta večer ves sam vase zakrknjen in bledina njegovega obraza je izdajala, da ga je moral zmesti kak sovraženi dogodek. Izpregovoril ni bil še niti besede. Zdaj, ko je vojvodinja končala svojo moralično razpravo, je začel: «Oprostite, premislitna gospa! Barré čita izvrstno, ima lepo pisavo, zna celo računati in razen tega ne igra baš slabo na gosli. Kar se tiče njegove vere, ob petkih ni užil še niti koščka mesa, je hodil redno k maši in bil še tisto jutro, ko

je potem zvečer izvršil umor, pri spovedi. Kaj morete reči zoper njegovo izobrazbo ali njegovo vernost?»

Vojvodinja je menila, da se grof hoče maščevati nad njo in družbo zaradi neznosne nejevolje, ki ga je oropala vse njegove ljubeznivosti. Nadaljevali so s prejšnjim razgovorom. Mlad mož je baš nameraval še enkrat čim najbolj natančno popisati vse okoliščine Barréjevega čina, kar grof Saint Hermineski nestrno vstane in kar na ves glas izjavi, da takoj odide, ako ne nehajo s tem razgovorom, ki se z ostrimi kremplji zabada v njegove prsi in mu na novo para rano, čije bolečino je upal v družbi vsaj za nekaj trenutkov premagati.

Vsi so tiščali vanj, naj zdaj ne skriva več vzroka svoje nejevolje. Tedadaj reče: «Ne boste več rekli, da je nejevolja, kar me danes dela dolgočasnega in neznosnega, pa tudi moje upravičeno bolečino mi boste odpustili, ko ne morem strpeti govorjenja o Barréjevem zločinu, ako vam odkrijem, kar globoko pretresa vso mojo notranjost. Mož, ki sem ga visoko cenil, ki se je v mojem regimentu izkazal vedno marljivega, hrabrega in meni iskreno vdanega, grof Pivardierski, je bil pred tremi nočmi v svoji postelji na silno grozovit način umorjen.»

«Sveta nebesa,» je kriknila vojvodinja, «kakšen nov strahoten zločin! Kako se je moglo to zgoditi! Uboga nesrečna grofica!»

Ob teh vojvodinjinih besedah so pozabili na umorjenega grofa in obžalovali le grofico. Topili so se v poveličevanju ljubke, duhovite gospe, čije stroga krepkost in plemenitost

sta veljali za vzor gospe, ki je bila že kot gospodična plemenita Chauvelinova kras najvišjih krogov v Parizu.

«In ta duhovita, krepkostna gospa, ta kras najvišjih krogov v Parizu,» je spregovoril grof z v srce prodirajočim glasom, polnim najglobljega srda, «ta je tista, ki je s pomočjo svojega spovednika, hudobnega Charosta, ubila svojega soproga!»

Nemo, kakor vklenjeni od groze, so vsi strmeli v grofa. Ta se je pred vojvodinjo, ki je bila skoro omedlela, globoko priklonil in nato odšel iz dvorane.

Frančiška Marjeta Chauvelinova je bila v rani mladosti izgubila mater. Tako je bila njena vzgoja zgolj delo njenega očeta, duhovitega, toda strogega in resnega moža. Vitez Chauvelin je verjel, da je mogoče pripraviti žensko srce do spoznanja lastnih slabosti in jih baš s tem zatreti. Z največjo skrbjo je odstranil od svoje hčere vse, kar bi pomenilo le senco guvernante. Tudi je znal ukreniti vse tako spretno, da ni nobena njena vrstnica dosegla tega, da bi nosila obleko iste barve kakor Frančiška ali ji zaupala male skrivnosti s plesa ali kaj sličnega. Poleg tega je skrbel za to, da je obstojalo neizogibno potrebno žensko služabništvo Frančiškino iz samih prihranjenih deklin, ki ji jih je potem predočeval kot plašila spačenega ženskega bitja. Ko je dosegla Frančiška tista leta, da je bilo mogoče o tem govoriti, je tudi izvrstno naperil uničujoče puščice svoje ironije zoper sladke sanje o ljubezni, ki žensko dušo v njenem najglobljem pomenu šele prav izoblikujejo in

vračajo naše prizadevanje. Vsako zanemarjanje in vsaka površnost se pa hitro maščuje pri mlečnosti.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Na svetovnih tržiščih je razpoloženje čvrstejše in so se cene popravile. Pri nas je žitna kupčija dalje mrtva. Več se kupuje turščica. Koncem minulega tedna so bile na ljubljanski borzi za 100 kg na debelo naslednje cene (blago postavljeno na slovensko postajo): pšenica: baška 337.50 do 342.50 Din, sremska 335 do 337.50 Din, slavonska 332.50 do 335 Din; turščica: baška 235 do 247.50 Din; moka «0»: 480 Din.

ŽIVINA. Nakupovanje živine za inozemstvo je zopet živahniješe. Največ se kupuje za Avstrijo. Cene goveji živini so v glavnem nespremenjene, dočim svinjam popuščajo zaradi večje ponudbe.

KRMA. Kupčijski položaj nespremenjen. Na ljubljanskem trgu so bile naslednje cene za 100 kg: sladko seno 80 Din, polsladko 75 Din, kisló 60 Din, slama 50 Din; na mariborskem trgu pa: seno 70 do 80 Din, slama 35 do 40 Din.

HMELJ. Položaj doma in v inozemstvu brez bistvenih sprememb. Le v Nemčiji so cene slabšemu blagu malo popustile. V splošnem je razpoloženje še vedno čvrsto. V Žatcu so ostale cene nespremenjene. V Savinjski dolini se prej kakor slej plačuje blago po kakovosti do 55 Din za 1 kg. Slabo blago se plačuje tudi komaj po 30 Din. Kupčija ni živahna in se visoka cena 55 Din dovoli samo res dobremu blagu.

Sejmi

4. novembra: Rečica ob Savinji (samo za blago), Konjice (trg).
5. novembra: Št. Vid pri Litiji, Beltinci.
7. novembra: Brežice, Sv. Lenart pri Brežicah, Mengeš, Velike Lašče, Kranj, Sv. Jernej pri Krškem, Moravče (okraj Litija), Višnja gora, Vrhnika, Novo mesto, Jesenice, Braslovče, Nova Cerkev, Križevci pri Ljutomeru (samo za blago), Sv. Lenart v Slovenskih Goricah, Sv. Peter pod Svetimi Gorami.
8. novembra: Ponikva (okraj Šmarje pri Jelšah).
10. novembra: Puconci.

11. novembra: Moravče (okraj Kamnik), Poljane, Bučka, Laško, Sudevec-Ig, Oplotnica, Cankova (le za blago), Marenberg, Ormož.

12. novembra: Bušča vas, Spodnje Gorje (okraj Radovljica).

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 31. oktobra v valutah:

1 dolar za 56.20 do 56.40 Din;

v devizah pa:

1 avstrijski šiling za 8 do 8.03 Din;

100 nemških mark za 1355.50 do 1358.50 Din;

100 italijanskih lir za 309.46 do 311.46 Din;

1 dolar za 56.63 do 56.83 Din;

100 češkoslovaških kron za 168 do 168.80 Din.

Kratke vesti

— Društvo kmetijskih strokovnjakov za ljubljansko in mariborsko oblast bo imelo svoj občni zbor 12. novembra t. l. v Celju (mala dvorana Narodnega doma); začetek ob 9. uri. Pristop bodo imeli tovariši člani in posebej vabljeni gostje. Vabimo na polnoštevilno udeležbo.

BELEŽKE

+ **Bedasto slepomišenje z brezverstvom.** Čenče o brezverstvu, ki ga podtika «Domoljub» «Domovini», se gnusijo že vsakemu količkaj razsodnemu človeku. Minuli teden se je «Domoljub» zopet zaletel v nedolžno zgodbo «Kosti», ki smo jo objavili leta 1924. v «Domovini». Vsak bralec se je lahko prepričal, da v tej dogodbi ni nikakega norčevanja iz sv. obhajila, ker ves smešni zaplet zgodbe obstoji v tem, da je duhovniku odpadla v zakristiji ponarejena tonzura v obliki okroglega belega kavčuka, ki ga je cerkovnik pomotoma spustil v ciborij. «Domoljub» povemo še to, da je jedro te dogodbe vzeto iz pripovedovanja katoliškega duhovnika nekega italijanskega zavoda, kjer je redovni duhovnik med odmorom zabaval svoje gojence s sličnimi šaljkami. V dokaz navajamo doslovno njegove besede, s katerimi je obhajanec odgovoril du-

hovniku, namreč: «Se questo é vero, allora la carne ha mangiato Lei ed a me ha dato le ossa.» (Ako je to res, tedaj ste vi pojedli meso, a meni ste dali kosti.) V zavodu, kjer je bilo res nekaj pobožnosti, se ni nihče pohujševal nad to dogodico. Gotovo je, da je imel omenjeni italijanski redovnik vsaj toliko verskega čuta kakor kak slovenski duhovnik v uredništvu katoliškega tednika ali v tajništvu njegove stranke. Zlobno slepomišenje «Domoljuba» je, seveda, preračunano na nerazsodnost bralcev.

DOMAČE NOVOSTI

„Grofica Pivardierska“

Naša nova povest.

Povest z zgorajšnjim naslovom, ki smo jo začeli priobčevati v današnji številki, se razlikuje od mnogih drugih sličnih romanov in povesti po svoji zgodovinski resničnosti. Ogrodje povesti je namreč posneto po resničnem dogodku. Kajti lik za glavno junakinjo je dala ženska, ki je res morala preživeti vso grozo, kakršne je polna povest.

Nemški pisatelj E. T. A. Hoffmann, pisec naše povesti, pri nas širšim krogom ni znan. Živel in deloval je pred nekako sto leti in spada v nemškem slovstvu med romantike, to se pravi pisatelje, ki zaiemljejo snov za svoje povesti v neobičajnih včasih v bajni preteklosti se vršecih dogodkih, kjer često nastopajo razna tajna bitja in sile.

Povest «Grofica Pivardierska» je pisana v lahko umljivem slogu in s tolikšno sočnostjo, da bodo naši čitatelji gotovo zadovoljni z njo. Glavna junakinja, markiza (grofica) sama, njen podli mož, zlasti pa do dna duše nesrečni mladenič, poznejši menih-avguštinec in grajski kaplan Charost, to so tako živji, resnični, krvi in življenja polni liki, da jih človek ne pozabi izlepa. Skrivnostna noč, ko marki (grof) izgine, pretresljivi prizori pred sodiščem, ko stoji ta Charost in markiza že tako tekoč z obema nogama v grobu, vse to bo gotovo sleherni čitatelji in čitatelju trajno ostalo v spominu.

Slovenski prevod, ki ga je oskrbel stalen so-

ki se samo pri mladeniču utegnejo sprevreči često v spačenost.

Kakor se je vitez tudi trudil, da bi privzgojil iskreni ženski duši Frančiškini hrpavost moškega duha, mu vendar ni uspelo, da bi uničil materino dediščino: vzvišeno milino in ljubeznivost. Vedno bolj je ta izžarevala iz Frančiškine notranjosti, a vitez jo je smatral v neobičajnem varanju samega sebe za plod svoje modre vzgoje, ne da bi bil pomislil na to, kako je uprav zoper njo naperil svoje najnevarnejše orožje.

O Frančiški ni bilo mogoče reči, da je lepa. Za to poteze njenega obraza niso bile dovolj pravilne. Toda duhoviti pogled njenih ognjevitih oči, ljubki smehljaj, ki ji je poigraval krog ust in na licih, zanositi stas, najčistejša umerjenost njenih udov, vzvišena ljubkost slednje kretnje, vse to je dajalo Frančiškini vnanjosti nepojmljiv čar. K temu se je še pridružila mnogo preučena izobrazba, kakršno ji je bil naklonil njen oče in ki sicer le prelahko najgloblje, pravo bistvo ženske uniči, ne da bi bilo mogoče najti nadomestila zanj. Ta ji je omogočala, da je pravilno presojala, ne pa obsojala, in da se je ironija, ki jo je prejela od očetovega razuma, pretvorila v njenem pravem bistvu v dobrohotno, življenja polno šalo. Tako ni moglo biti drugače, nego da je kmalu potem, ko jo je bil oče, ki se je udal zahtevam življenja, uvedel v tako zvano višjo družbo, postala malik vseh krožkov.

Lahko si mislimo, s kakšno vneto so se potegovali mladeniči in možje za ljubko, duhovito Frančiško. Tem prizadevanjem pa so

se zoperstavljala načela, kakršna je bil vcepil svoji hčeri vitez du Chauvelin. Dasi se je nekateri možki, ki mu je narava naklonila vse, da bi ugajal ženskam, bolj in bolj bližal Frančiški, se ji je takoj, čim mu je hotelo biti njeno srce naklonjeno, pojavil pred očmi našemljani bavlav zaljubljene ženske, ki ga je pričaral oče. In bojazen, strah pred strašilom je umoril v prvi kali vsako čuvstvo ljubezni. Ker ni bilo mogoče reči, da je Frančiška ošabna, nedostopna in hladna, so jeli razmišljati o tajnem ljubezenskem razmerju, čegar razplet so željno pričakovali, dasi zaman. Frančiška je ostala samska do svojega petindvajsetega leta. Tedaj umrje vitez in graščina Nerbonne s posestvom pride v last Frančiške, edine vitezove dedinje.

Vojvodinji d'Aiguillon (spoznali smo jo v začetku te zgodbe) se je tedaj zdelo potrebno, da se pobruga za Frančiškino radost in bridkost in za njene razmere sploh. Zdelo se ji je namreč nemogoče, da bi se moglo, najsi je že doseglo petindvajseto leto starosti, dekle posvetovati samo s seboj. Vajena opravljati vse na nekak slovesen način, je zbrala vrsto gospá, ki so sklepale o Frančiškinem dejanju in nehanju in se nazadnje zedinile v tem smislu, da njen sedanjí položaj na vsak način zahteva možitev.

Vojvodinja je prevzela celo težko nalogo, da nagovori dekle, ki se je bala zakona, k izvršitvi tega sklepa. V naprej se je veselila, kako bo zmagovala umetnost njenega pregovarjanja. Napotila se je k Chauvelinovi in ji dokazovala v spretno sestavljenem govoru, ki si ni samo malo ubijala glave z njim, da

se mora ukloniti zdaj končno zahtevam življenja, opustiti svojo trmo in nedostopnost, se brez pridržka prepustiti čuvstvu ljubezni in osrečiti s svojo roko moža, ki bo nje vreden.

Frančiška je poslušala vojvodinjo z mirnim nasmeškom, ne da bi jo bila le enkrat samkrat prekinila. Kako pa je vojvodinja ostrmela zdaj, ko je Frančiška izjavila, da je čisto njenih misli, da njen položaj, last razsežnih posestev in upravljanje premoženja na vsak način zahteva, da se usidra v življenju na ta način, da se omoži z uglednim možem svojega stanu. Nato je govorila o tej možitvi kakor o kupčiji, ki mora biti nujno sklenjena, ker je posledica njenega razmerja. Menila je, da ji bo morda kmalu mogoče izmed snubcev izbrati tistega, ki se bo izkazal za najpametnejšega in najbolj mirnega.

«Gospodična,» je vzkliknila vojvodinja, «gospodična, ali je res vaša bogata duša, vaše sprejemljivo srce čisto zaprto za najlepše čuvstvo, ki osrečuje človeka? Kaj res niste nikdar, nikoli ljubili?»

Frančiška jo je zagotovila, da se to ni zgodilo nikoli. Nato je razpletla naziranje svojega očeta o čuvstvu ljubezni, ki ga je z zločesto posmehljivostjo zasadiło v človeško srce zlo načelo v naravi.

Vojvodinja je bila vsa iz sebe spričo takih odurnih načel. Začela je Frančiško prav pošteno karati, češ, da je sledila nauku, ki se zdi njej naravnost peklenski in ničvreden in ki rodi baš isto, česar ona dolži najvišje čuvstvo, namreč borno in skaženo življenje. Nazadnje je prišla gospodično za roko. Solze

trudnik našega lista, je točen in vester, vendar pa tak, da ne dela sile slovenskemu jeziku.

Prepričani smo, da bomo s to povestjo, ki bo v naši «Domovini» zdaj prvič objavljena v slovenskem jeziku, ustregli vsem našim čitateljem in čitateljicam. Skrbe naj pa vsi, da bodo lepega čtiva deležni tudi njihovi prijatelji in znanci! Zato na delo za «Domovino»!

★

* **Deveta obletnica poloma avstro-ogrske monarhije.** V dnevih 28. in 29. oktobra t. l. je poteklo devet let, odkar je razpadla stara avstro-ogrska monarhija in so zatirani avstrijski narodi dobili svojo svobodo. Češkoslovaška praznuje praznik osvobođenja vsako leto na dan 28. oktobra. Na ta dan so Čehoslovaki že imeli svojo državo, dočim je Jugoslavija dejansko nastala šele mesec dni kasneje, ko smo se ujedinili s Srbijo in Črno goro. Zato je naš praznik 1. december, praznik ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev.

* **Lep dar kralja Aleksandra visokoškolski mladini.** V Beogradu je dograjen akademski dom, velika in lepa stavba, ki jo je namenil kralj Aleksander beograjski visokoškolski mladini. Poslopje ima poleg drugih prostorov 250 malih stanovanjskih sob. Žalostno je le, da si beograjsko vseučilišče ne upa prevzeti doma, češ, da bi se stroški ne krili z dohodki.

* **Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani v nedeljo zaključene.** Volilna komisija je po pošti prejela 19.079 glasovnic, a osebno je v nedeljo volilo le 9 volilcev, tako da je skupno glasovalo 19.088 volilnih upravičencev. Delo volilne komisije bo najbrže končano šele koncem tedna in šele takrat bodo znani rezultati volitev.

* **Smrt vdove po pisatelju Stritarju.** V Aspranju pri Dunaju je umrla gospa Terezija Stritarjeva, vdova po našem pisatelju Josipu Stritarju. Sledila je svojemu soprogu v večnost po kratkih letih osamljenosti in bo legla v grob v svojem domačem kraju, kamor se je iz Rogaške Slatine vrnila kmalu po Stritarjevi smrti. Pokojnici bodi med Slovenci ohranjen blag spomin!

* **Občinske volitve v Kočevju.** V nedeljo so se vršile v Kočevju občinske volitve, katerih rezultat je naslednji: SLS 68 glasov (3 mandati).

so ji prišle v oči, ko je rekla: «Ne, drago moje blago dete, ne, to ni mogoče! Sama sebe varaš. Kažeš se nam slabšo nego si v resnici. Tujci so ti vsa načela tistega strogega, trmoglavega moža, ki se je življenju sovražno postavil nasproti! — Ti si ljubila in si se upirala glasu svojega srca samo zbog priumetničene svojeglavosti! — Ni mogoče, da bi ne bilo nikogar, ki ne bi v njem takoj šinila ljubezen v tvoje z ledom obdano srce!»

Frančiška je nameravala odgovoriti, ko se ji je zazdelo, da jo je nenadoma presunila misel kakor blisk. Vsa je zardela, potem prebledela liki mrlič ter strmela v tla. Globok vzdih se ji je izvil iz prsi, pa je povzela: «No, biti hočem odkrita. — Res, bil je v mojem življenju trenutek, ko me je z uničujočo silo iznenadilo čuvstvo, ki sem se ga navadila mrziti in ga mrziti!»

«Gorje ti!» je vzkliknila vojvodinja, «gorje ti! Ali povej!»

«Dopolnila sem bila baš svoje šestnajsto leto,» je pravila Frančiška, «ko me je uvedel moj oče v vaš krog, premilostna gospa. Znali ste premagati mojo zmedenost in me dovesti do tega, da sem se čisto predala svoji čudi. To, kar bi danes zavrgla kot razposajeno, se je ljudem zdelo tedaj na vso moč ljubeznivo, in lahko bi bila toliko nečimerna, da bi se bila smatrala za slavljeno kraljico družbe.»

«To ste bili, to ste bili!» je vojvodinja prekinila gospodično.

«Ne vem več,» je nadaljevala gospodična, «kaj sem baš govorila, toda vsa družba je poslušala s tolikšnim zanimanjem, da so bili v negibni tišini pogledi vseh nepremično prti vame in sem morala od sramu povestiti oči.

«Ali prihodnjič.»

lista župana dr. Sajovica 259 glasov (11 mandatorov), nemška lista 208 glasov (9 mandatov) in lista dr. Rajha 54 glasov (2 mandata). Demokrati so glasovali deloma za listo dr. Rajha, deloma pa za listo dr. Sajovica. Slovenska večina se je s temi volitvami znova okrepila.

* **Odhod dr. Némethya iz Prekmurja.** Bivši odvetnik in pravni zastopnik veleposestnice grofice Zichyjeve v Beltincih dr. Viljem Némethy se je izselil na Madžarsko, kjer si je že prej kupil veliko posestvo.

* **Cesta Gornji grad—Nova Štifta—Kamnik popravljena.** Glede na svoječasno opozorilo, da je okrajna cesta Gornji grad—Nova Štifta—Kamnik zaradi poplave močno poškodovana in vez pretrgana, se objavlja, da so cestni objekti popravljani in je cesta za promet z vozili zopet porabna.

* **Princ Ernest Windischgrätz prestopil v pravoslavje.** Z Dunaja poročajo, da je princ Ernest Windischgrätz, pravnuk cesarja Franca Jožefa, prestopil v pravoslavje ter se oženil z gospodično Elizabeto Schimmerlevo, nečakinjo industrijca Viljema Offenheimerja. Njegov oče je bil lastnik dvorca «Suvobora» na Bledu.

* **«Domoljub» in «Zavržena ljubezen».** Šele čez dve leti se je spomnil «Domoljub», da je izhajala v «Domovini» povest «Zavržena ljubezen», ki ni bila po klerikalnem okusu. Povest je nedolžna kakor novorojeno jagnje, pa vendar «Domoljubovemu» piscu ne ugaja, ker mora najti na njej nekaj zlega, sicer bi ne bil klerikalec. Takšen napad po dolgem času je podlost in tipično klerikalna zavratnost, kakršne smo že itak vajeni.

* **Voditelj makedonskih Turkov Ferad beg Draga oproščen.** Kasacijsko sodišče v Beogradu je razveljavilo rabsodbo mitroviškega sodišča zoper znanega voditelja Turkov v Makedoniji Ferad beg Drago, ki je bil obsojen na 20 let ječe. Ferad beg Draga je bil takoj izpuščen iz zapora.

* **Sneg v Hercegovini.** V Hercegovini je zapadel te dni po mrzlem dežju tudi v dolini precej debel sneg. V okolici Gačka in Idbara so bili silni snežni meteži. Vihar je bil tako silen, da je rušil drevje in podrl tudi več hiš.

* **Nova zvonova v Bogojini.** Eno zadnjih nedelj je dobil stolp cerkve v Bogojini (Prekmurje) nov zvon. Prav tako je dobil nov zvon tudi stolpič nad zakristijo. Blagoslovljenje se je izvršilo prav slovesno.

* **Izvajanje socialne politike SLS v laškem okraju.** Iz Laškega nam pišejo: V Trnovem pri Sv. Jederti živi 88letni Franc Lipovšek, vpokojeni cestar. Imenovanemu je bila leta 1917. priznana dosmrtna mesečna pokojnina v znesku 20 kron, katera se mu je pod gerentom g. dr. Rošem povišala na 50 Din. Dokler je bil g. dr. Roš gerent, je mož prejemal svojo pokojnino redno do konca meseca junija 1927. Ko je zavladal klero-radikalni režim, je odstavil veliki župan g. dr. Roša ter na njegovo mesto imenoval posestnika g. Hrastnika, načelnika SLS za okraj Laško, z mesečno plačo 700 Din. G. Hrastnika so po preteku enega meseca spoznali klerikalni vodje kot nesposobnega, zaradi tega so ga odstavili in imenovali na njegovo mesto g. dr. Godničiča z mesečno plačo 2500 Din. Od tega časa je doletelo uslužbenca in upokojenca hudo zlo. Imenovani starček, ki je zaradi svoje visoke starosti nezmožen za delo, leži v postelji, brez vsakega premoženja in brez pokojnine. Nad dejstvom, da se 88letnemu starcu ukine zakonita pokojnina, se zgraža vsa okolica, ki ima sedaj priliko zasledovati praktično izvajanje socialne politike SLS.

* **Temešvarska nuna v tožbi proti g. Erženu pogorela.** Klerikalni listi so pred meseci na dolgo in široko pisali o tožbi temešvarske nune Gotfride Frankove proti uredniku mariborske socialistične «Volksstimme» g. Erženu. Po daljšem tiskovnem postopanju zaradi klevete v članku, zaradi katerega se je čutila nuna Gotfrida žaljena, pa je okrožno sodišče tožbo temešvarske nune zavrnilo in jo obsodilo tudi v plačilo stroškov. Sodni sklep je že davno pravomočen, nuna bi morala stroške že tudi poravnati, toda o Gotfridi Frankovi ni ne duha ne sluha. Kakor je podoba, bo moral temešvarski samostan obiskati eksekutor.

* **Samoumor.** 16letna služkinja trgovca gosp. Rateja v Trbovljah Leopoldina Pečnikova je te dni skočila v Savo. Njeno truplo so izvlekli iz Save v Radečah. Baje je izvršila samoumor zaradi neozdravljive bolezni.

* **Žaloigra dveh zaljublencev.** Te dni so pripeljali iz Zagorja v ljubljansko bolnico mladega Ljubljančana, ki je bil v popolni nezavesti. Gre za 25letnega Oskarja Kastelica, sina znanega ljubljanskega krojaškega mojstra g. Kastelica. Mladi Oskar je odšel nedavno od doma, ne da bi komu povedal, kam je namenjen. Vzel je s seboj večji znesek denarja. Kasneje so ugotovili, da se je napotil v Kranj, kjer je imel ljubico, 24letno natakaro Mimico Kleinovo. Z njo je naredil več izletov z avtomobilom, med drugim tudi na Bled. Usodnega dne sta prišla zaljubljenca v Zagorje ob Savi, kjer sa prenočevala v mali gostilni Kovač v Toplicah. Oba sta bila sicer nekam zamišljena, vendar pa nista vzbujala nikakršne pozornosti. Kaj se je ponoči godilo med zaljubljenca, ni bilo mogoče ugotoviti. Naslednjega dne zjutraj pa so Kovačevi naenkrat slišali iz njune sobe tri strele, oddane hitro zaporedoma. Ko so vdrli v sobo so našli Oskarja in Mimico ležati v mlakah krvi. Na tleh je ležal revolver. Dekle je imelo dve rani, eno v srce, drugo v desno sence, fant pa tudi rano v desno sence. Takoj poklicani zdravnik je ugotovil, da je Kastelic še pri življenju, dočim je bila deklica že mrtva. Njeno truplo so prepeljali v zagorsko mrtvašnico, Oskarja Kastelica pa z vlakom v ljubljansko bolnico. Samoumor sta izvršila zaljubljenca gotovo zaradi tega, ker se zaradi raznih ovir nista mogla poročiti.

* **Dve smrtni nesreči v Cerknici.** Predzadnje nedeljo popoldne je šel 85letni oče Mehle (po domače Vrbec) v Cerknici na hlev po mrvo za konje. Ko je natlačil koš, ga je vlekel za seboj po precej položnih stopnicah. Nekako v sredi mu je spodrsnilo in mož je z višine kakih dveh metrov padel ter priletel z glavo na trda tla, kjer je obležal nezavestno. Po dveh urah je izdihnil, ne da bi se bil zavedel. Pokojnik je bil trdna domača korenina. Bil je sicer na užitku, toda ker je simgospodar padel v vojni, je oče pridno pomagal vdovi in nedoletnim vnukom pri gospodarstvu. Nekam žalostna usoda spremlja Mehletovo hišo. Kakor rečeno je gospodar končal v vojni; njegovi hčeri je bila padla sekira na glavo in jo do smrti ranila; njegovo mater so pred dvema letoma potegnili mrtvo iz potoka Cerkniške, oče pa je sedaj nesrečno preminul. — Nekaj dni na to se je pripetil drug žalosten dogodek. Na Slivnici se je prevrnil voz stelje na posestnika Damijana Mihevcu in na njegovo ženo. Dočim je ostala slednja pri življenju, je bil mož na mestu mrtev. — Oba pokojnika sta bila naprednjaka. Damijan Mihevc, ki je imel 60 let, se je prav živahno udeleževal v krajevni politiki. — Obema družinama izrekamo iskreno sožalje!

* **Skrivnostna smrt kmečke žene.** Te dni popoldne je prejelo litijsko sodišče opozorilo, da je pod zelo čudnimi okoliščinami preminula 28letna žena Frančiška Bratunova iz Goliš v kresniški občini. Župnik je sicer izvršil že vse cerkvene obrede, pokopat pa je sorodniki niso dali in so zahtevali, da nepristranska komisija ugotovi vzroke njene smrti. Pokojna Frančiška je bila po izpovedbi sosedov nekoliko vdana pijači, kar jo seveda motilo odnošaje z njenim možem. Tako tudi usodnega dne. Pred odhodom na poljsko delo je sledil kratek preprič in njen mož je odšel zadnji iz hiše. Proti večeru pa je prišel k teti na obisk mali Tonček. Našel je teto v čudnem položaju, nepremično ležečo na skrini, ter ugotovil, da v teti Francki ni več življenja. Stekel je na polje in poklical strica. Tudi mož je z grozo opazil, da je njegova žena mrtva. Dogodek je postal še skrivnostnejši, ko je mož pokojnice nenadoma izgubil. Zdravniška komisija je pri obdukciji dognala, da je bil vzrok nenadne smrti Frančiškine otrpnenje srca, kar se lahko smatra za posledico uživanja alkohola. Zaradi natančnejše ugotovitve se bo zelodčna vsebina kemično preiskala, da se dožene, če ni morda Frančiška použila kaj takega, kar bi bil neposredni povod za njeno naglo smrt. Sicer ni bilo na truplu nikakih ran ali drugih znakov

nasilne smrti. Zakaj je izginil Bratun, še ni popolnoma pojasnjeno. O njem je znano, da so mu vojna leta uničila živce. Ni izključeno, da je nanj vplival žalostni dogodek tako, da se je ustrašil suma in obdolžitve, da je on kriv ženinne smrti. Saj je tudi na sestri izginulega Bratuna učinkoval dogodek tako razburljivo, da se je revici nekoliko omračil um. V takem stanju je klečala med Kresnicami in Lazami na tračnicah ter preslišala ropot prihajajočega vlaka, ki ji je odrezal nogo.

* **Smrtna nesreča v Št. Petru v Savinjski dolini.** Posesnik Jurij Saveršnik iz Št. Petra v Savinjski dolini je peljal voz slame iz Marije Reke. Sedel je še z nekim moškim in žensko na visoko naloženem vozu. Zavozil je tako nesrečno kraj cesti, da se je voz prevrnil v cestni jarek in pokopal vse tri pod slamo. Saveršnika so potegnili mrtvega izpod slame, dočim sta dobila oba druga ponesrečenca hude telesne poškodbe. Saveršnik je bil ugliđen posesnik in napreden mož. Blag mu spomin!

* **Samomor v Mrzlem vrhu.** Piščjo nam: Turkaj se je ustrelil vojak 47. obmejne čete Vladimir Corevič. Samomor je izvršil tako, da je puško nastavil pod brado ter jo sprožil z bajonetom. Pokojnik zapušča ženo in eno nedorošle dete, je rodom Hrvat.

* **Vrela voda usmrtila dete.** V Črnem potoku pri Šmartnem se je pri Mlinarjevih po nesrečnem naključju zvrnila velika posoda z vrelo vodo na 14mesečnega Jožka Kavška, ki je zaradi opeklin umrl čez nekaj dni v strašnih bolečinah.

* **Samomor slovenskega trgovca v Karlovcu.** V hotelu «Jadrani» v Karlovcu je izvršil samomor trgovec Franc Gaspari, doma iz Novega mesta. V pismih, ki jih je zapustil, navaja, da si je končal življenje, ker so ga klevetniki onemogočili kot trgovca in mu s tem izpodkopali eksistenco.

* **Aretacija vlomilca in tatu.** Orožniki v Grosupljem so prijeli drznega tatu in vlomilca, strahovalca ljubljanske okolice, Alojzija Strgarja, doma z Rudnika. Strgar je znan po svojih številnih tatvinah sukenj po raznih ljubljanskih šolah, ki jih je izvršil letos pozimi in zaradi katerih je bil obsojen na večmesečno ječo. Meseca junija je pobegnil iz zaporov ljubljanske jetnišnice ter se je nato ves čas klatil po ljubljanski okolici, kjer je izvršil šest velikih tatvin in vlomov.

* **Obešenka na drevesu.** V Rošpahu pri Mariboru je pasla živino 60letna starka Marija Jarčičeva, ki je bila zadnji čas neprestano zamišljena. Večkrat je pravila ljudem, da si bo nekaj napravila. Ko je usodnega dne popoldne pasla na travniku svojo živino, si je na bližnje češpljevo drevo privezala vrv, napravila zanko ter si jo dala okoli vratu. Ko jo je kmalu nato našla obešeno njena hčerka, jo je takoj odvezala in jo skušala oživeti. Bilo pa je že prepozno. Pravi vzrok samomora ni znan.

* **Velik vlom v Metliki.** Te dni ponoči so vlomili neznani vlomilci v trgovino g. Ivana Malešiča v Metliki in odnesli raznega manufakturnega blaga v vrednosti 25.000 Din. Prvi, ki je opazil vlom, je bil čevljarški mojster g. Mehak. Napotil se je ob 5. zjutraj v svojo delavnico in je mimogrede opazil odprta vrata Malešičeve trgovine. Ko je ugledal v njej neobičajen nered, mu je bilo takoj jasno, da so trgovino obiskali vlomilci. Alarmiral je sosede in orožnike, ki so skupno z lastnikom trgovine ugotovili, da se je moral vlom izvršiti okrog 1. zjutraj in da so drzni vlomilci odnesli 36 bal raznega manufakturnega blaga, večjo množico tobaka in pletenih ženskih vrlnih jopic. Metliški orožniki so po ugotovitvi omenjenih dejstev takoj začeli z nasledovanjem vlomilcev. Na poti proti pokopališču Sv. Roka so našli razmetanih več pletenih jopic in zavitkov tobaka za pipo, iz česar je sklepali, da se je vlomilec na begu zelo mudilo. Privedeni policijski pes iz Ljubljane «Pegö» je pokazal sled k zasebnici Mariji Lasičovi in njenemu sinu Juretu. Oba so aretirali. Osumljenca sta spočetka tajila vsako krivdo, končno pa je sin Jure priznal, da je sodeloval pri vladu.

* **Obsodba zagorskega in prekmurskega Čaruge Ivana Balažiča.** Pred varaždinskim sodiščem je bila te dni zaključena 24dnevna razprava prota zagorskemu Čarugi Ivanu Balažiču in nje-

govim 38 pajdašem, ki so izvršili 61 razbojništev, tatvin in vlomov; širom Prekmurja, Medmurja in hrvatskega Zagorja. Med lopovi se je zagovarjala tudi Balažičeva ljubica 19letna Franca Štrlečkova. Ivan Balažič je bil obsojen na 8 let težke ječe; poleg tega pa ima prestatl še ostanek kazni iz mariborske kaznilnice, odkoder je svoječasno pobegnil. Njegovi pajdaši so dobili po 4 mesece do 5 let težke ječe. Skupna kazen vseh obsojencev znaša 50 let in 1 mesec. Poleg tega so obsojeni na povračilo škode v znesku 155.000 dinarjev.

* **Roparski umor pri Vidmu.** V Stari vasi pri Vidmu je neznan razbojnik vdrl v hišo posestnice, gostilničarke in trgovke Marije Zvačičeve, precej premožne vdove, ter vdovo, ki je bila že priletna, napadel s sekiro, ji razklal glavo in z nožem prerezal vrat. Nato je neznanec pobral denar in druge vrednosti ter izginil.

* **Strašen zločin treh podivjanih fantov.** Na progi med Trbovljami in Hrastnikom se je odigral nečuvven zločin. V samotni soteski so trije mladeniči v starosti 20 do 22 let srečali neko kmečko mladenko in jo zlorabili. Kakor obsedeni od zlobe so mladi zločinci nato zahtevali od svoje žrtve, da skoči v valove Save, ki je tam prav deroča. Deklica se je seveda obupno branila skoku v pogubo. Zato sta jo pograbila dva napadalec in jo res brez sence usmiljenja popadla in tresčila v vodo, kjer je nesrečno dekle utonilo. Na nasprotni strani Save se je ob tem času slučajno nahajala neka kmetica, ki je opazovala zločinsko početje. Pohitelj je do orožnikov, ki so se takoj podali na lov za zločinci in jih zares tudi kmalu zajeli ter jih oddali v sodne zapore v Laškem. Zverinski zločinci zaslužijo brez milosti edino vešala.

* **Slovenec poneveril v Zagrebu veliko vsoto.** Sluga v tkaninski tvornici Mautner, d. d. v Zagrebu, Robert Blažič, rodom iz Kostanjevice pri Gorici, je poneveril tvrdki nad 365.000 dinarjev ter pobegnil s svojo ženo Reziko preko Karlovca in Bakra v Italijo, kjer sta bila blizu Gorice oba aretirana. Blažič je italijanski državljan in ga bo sodilo italijansko sodišče, dočim bodo njegovo ženo Reziko izročili našim oblastvom.

* **Ljudje, ki trpe na težkem telesnem odvajanju in jih pri tem mučijo bolelosti debelega črevesa ter preobilica krvi v spodnjem delu telesa, pritisk krvi na možgane, glavobol in utripanje srca, naj pijejo zjutraj in zvečer po četrt kozarca prirodne grenčice «Franz Josef».** Vodilni zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da se voda «Franz Josef» uporablja z najboljšim uspehom pred operacijami v trebuhu in za njimi.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Polzelske občinske volitve

Polzela, koncem oktobra.

Ker se ni dal za predstoječe občinske volitve na Polzeli doseči sporazum med vsemi strankami, so se združili razen klerikalcev volilci vseh strank in vložili skupno gospodarsko listo poleg oficijelne SLS. To pa zopet ni prav znaneu dopisniku: «Slovenskega Gospodarja», ker namreč nismo njega prosili za zadevno milostno dovoljenje, in priobčuje že kar v naprej v omejenem listu napade, s katerimi strelja v prazno. Govori o lažeh in zopet lažeh, za katere pa pri nas prav nihče razen njega ničesar ne ve. Bodite vsaj malo resni! To je eno.

Drugo, kar moramo povedati, je pa to, da smo mi svobodni državljani in davkoplačevalci, ki imamo pravico, da si po svobodni volji izbiramo svoje zastopnike. To pravico imamo vsi, tako kmetje kakor obrtniki, delavci in drugi. Vaše zakotno zasmehovanje obrtnikov in drugih, ki so podpisali gospodarsko listo, se vam bo še bridko maščevalo pri teli in vseh poznejših volitvah. Poleg tega se mi ne damo komandirati od ljudi, ki mislijo, da morajo po instrukcijah gotovega časopisja pri nas uvajati nasilen način volitev. Razne več ali manj jasno izrečene grožnje pri zrelih možeh in fantih ne zaležejo. Prav tako ne sramotno agitiranje pri možeh, naj preključijo podpise, ki so jih dali kot možje za gospodarsko listo. Mi pustimo Vašo listo v miru, ker stojimo

na stališču, naj vsaka stranka za sebe kandidira, kogar hoče. S svojim postopanjem se na eni strani izpostavljate posmehu treznih ljudi, na drugi strani pa starejši in treznejši možje SLS sami pravijo, da ne morejo ničesar za postopanje posameznikov.

S takimi sredstvi se ne vodi dostojen volilni boj. Vaše postopanje dokazuje le, da se nas bojite. Polzela bo pa 20. t. m. pokazala, da misli samostojno in da si ne da zapovedovati od enega samega «davkoplačevalca». Mi nismo hoteli boja, toda če nam je usiljen, ga sprejmemo. Rečemo pa, da ne pričnate z osebnim bojem, ker v tem primeru vam bo žal, da ste ga pričeli. Saj se razumemo? Mi gotovo nismo krivi, da se ljudje odvrtačo od SLS zaradi nekaterih ljudi, ki se jim vsiljujejo, pa jih ne marajo. Zato so pa našo listo podpisali na vodilnih mestih možje gospodarji, katerim se lahko zaupa in katere bomo tudi volili. Prepričani smo pa, da se s polemiko po časopisju ne bo izvojeval volilni boj. Če pa komu prija, da vidi svoje ime tiskano v «cajten-gah», naj nadaljuje.

Občinske volitve v Stari Loki

Stara Loka, koncem oktobra.

Kakor smo že poročali, so se za občinske volitve v Stari Loki združili vsi naprednjaki in sestavili listo, ki so na njej zastopani vsi sloji, tako da bodo v novem občinskem svetu razen kmetovalcev lahko zagovarjali svoje težnje tudi obrtniki, delavci in trgovci. Celo pametni pristaši SLS priznavajo, da so na naši napredni listi res zbrani možje, ki bodo delali v korist vseh stanov. Vskodno ve, da bo naša občina napredovala le tedaj, če se dela poprimejo vsi, ki so za napredek. Delavce na naši združeni gospodarsko-kmetško-delavski listi zastopajo pristaši socialistične stranke, ki se je že pred vojno borila za pravice delavskega stanu. Sicer so tudi klerikalci sestavili svojo delavsko listo, da bi preslepili delavce, a ti so dobro poučeni, da klerikalci hočejo na ta način dobiti le glasove delavcev za svojo stranko, da bi bili pri občinskem gospodarstvu zopet sami neomejeni gospodarji in bi se moralo zgoditi vse po zahtevah iz farovžev.

Imena naših kandidatov, ki so izbrani izmed pristašev SDS, SKS in socialistične stranke, so najboljše jamstvo, da bo novi odbor zmožen in voljan delati za gospodarski napredek in blagostanje občine v dobrobit vseh občanov brez razlike stanu. Vsi se še spominjajo kakšen red in nepristranost sta vladala v občini, ko je bil župan lesni trgovec g. Franc Dolenc iz Stare Loke. Dobro pa vsi občani poznajo tudi zmožnosti nosilca naše liste Antona Hafnerja, gostilničarja in posestnika na Trati, in druge, ki so bili vedno kot dobri gospodarji vneti za splošni blagor in napredek v občini. Zato naj se nihče ne pusti nasprotnikom preslepiti in pregovoriti, da v nedeljo glasoval z njimi ali pa ostal doma, ker bi s tem koristil le klerikalcem in škodoval splošnemu napredovanju občine.

Vskodno naj v nedeljo gleda na svoje mlačne in neodločne sosede, da bodo vsi šli možato na volišče in vrgli svoje kroglice v drugo (2.) skrinjico. Zmaga nam je zagotovljena, če vsi storijo svojo dolžnost.

Kje živi nad 30.000 Slovencev

Windsor (Kanada), 1. oktobra.

Dežela, kjer živi nad 30.000 Slovencev, je v domovini malo znana, dasi obsega pretežni del Severne Amerike in meri 3.769.665 kvadratnih milj. Meja na tri morja s 13.000 miljami morske obali. Kanada je večja kakor 18 Francij, ali 33krat tolikšna kakor Italija, je večja kakor Združene države ameriške z Alasko vred za 11.992 kvadratnih milj. Meja med Združenimi državami in Kanado je dolga 3000 milj, in sicer: 1600 milj po suhem in 1400 milj po vodi. Severnozapadni del Kanade meri skoro 1 milijon kvadratnih milj in sploh še ni obljuden. 50 odstotkov površine še ni razdeljenih v province. Umevno je, da ves ta del zemlje ni in ne more biti uporaben, ker leži na skrajnem severu.

Prirodno bogastvo te dežele je neprecenljivo. Bogata pšenična polja, na katerih se letno pridelava za 41 milijonov ljudi kruha, se obdelujejo z najmodernejšimi stroji. Izvoz pšenice znaša dnevno vrednost 1 milijona 135 tisoč dolarjev. Ostalih življenskih potrebščin se izvažajo dnevno za 3/4 milijona dolarjev; to je poleg tega, da se v deželi sami preživlja 9 in pol milijona prebivalcev. Iz ogromnih pragozdov se dobiva letno za 440 milij. dolarjev različnega lesa. Pri lesni industriji je zaposlenih nad 100.000 ljudi. Tudi papirna industrija je dobro razvita in proizvaja 25:3 odstotka svetovne preskrbe papirja.

Dežela tisočerič jezer, katerih je nad 3000, ima 220.000 kvadratnih milj. notranje vode, kjer je z ribarstvom zaposlenih 75.000 ljudi s kapitalom 25 milijonov dolarjev.

Železniških prog je 40.352 milj v prometu, ali ena milja proge pride na vsakih 232 prebivalcev. V tem pogledu zavzema Kanada prvo mesto na svetu v razmerju s svojimi 9 in pol milijona prebivalci. Tudi z raznimi drugimi proizvodi zavzema Kanada odlična mesta. Tako na primer zavzemajo: produkcija niklja prvo mesto na svetu z 90,8 odstotka svetovne preskrbe, kobalta prvo mesto na svetu z 90 odstotki svetovne preskrbe, azbesta prvo mesto na svetu s 85 odstotki svetovne preskrbe, mehkega lesa drugo mesto na svetu s 35 odstotki svetovne preskrbe, zdravnih rib drugo mesto s 25 odstotki svetovne preskrbe, ovska tretje mesto z 11,3 odstotki svetovne preskrbe, pšenice tretje mesto na svetu z 10 odstotki svetovne preskrbe, zlata tretje mesto z 9 odstotki svetovne preskrbe, srebra tretje mesto z 9 odstotki svetovne preskrbe.

Lastniki vseh večjih tukajšnjih podjetij so kapitalisti iz Združenih držav, ki ne zamudijo prilike pokupiti vseh vrednejših zemljišč, kakor rudnikov, gozdov itd. Največji odstotek novih naseljencev v Kanado pripada Združenim državam. Prošlo pomlad se je izselilo iz Združenih držav v Kanado 1378 družin; tu niso všteti samci, katerih število je najmanj petkrat tako veliko. Do male izjeme so vsi prišli v Kanado, da si tu kupijo ali vzamejo v najem rodovitna tobačna polja v južni Ontariji, kjer je tudi nekaj slovenskih farmerejev, ki so se naselili iz Združenih držav pred kakimi 20 leti. Večina teh starih naseljencev pove, da takrat skoro niso vedeli, da obstoja med Kanado in Združenimi državami kaka meja, ker ni bilo nikake razlike v denarju, zaslužku in življenju sploh. Vsi «Kranjci» in «Štajerci», kakor se sami imenujejo, so zelo vladni. Česar bi človek na prvi pogled ne pričakoval! Bavijo se ponajveč s sajenjem tobaka, ki jim prav dobro uspeva, tako da nihče ne misli na povratek v stari kraj. Vprašal sem priletnega moža, ali kaj izve, kako je sedaj v starem kraju. Odgovoril mi je: «Ja, tulk sm zvešću, de je vojska vse zmejšala in de sa tam večne prekucije. E, brez cesarja...» «Pozval me je, naj mu kaj povem, kako kaj «ronajo» brez cesarja, a z možem starega kova sva prišla v neljubo mi navzkrižje. Ni se čuditi, da je takih in enakih patrijotov dobiti v tujem svetu, ker mnogo jih je, ki so pred davnimi leti opustili vsako zvezo s svoji v domovini.

Splošne razmere, in to v čeli Severni Ameriki, so bile zadnje mesce bolj slabe, a s časom se položaj zopet boljša. Tu v našem mestu je zadnje čase opažati na tisoče Kitajcev in Japoncev, ki se trumoma utihotaplajo čez mejo v Združene države. Tudi vsi drugi narodi ne zaostajajo v tem in je tukaj res pravo preseljevanje narodov. Kar se tiče Jugoslovenov, zavzemajo bnaški Nemci in Hrvatje prvo mesto. Tudi več Slovencev je vzela noč brez slovesa, tako da se je naša žetika mala naselbina zmanjšala in je društveno delovanje od časa do časa težavnejše. Gre pač vse po pravem ameriškem sistemu, to je eno-

stavno in hitro. V društveni dvorani, kjer imamo dvakrat na teden pevske vaje, vprašam, kje je ta ali oni član, in odgovor je navadno: «Ali še ne veš, da je šel prednočnim čez' na močno kvoto; saj je že pisal iz Clevelanda.» «No, seveda, kar želimo mu, naj se srečno pomeša,» pristavi drugi.

«Ali je šel s čolnom?» «E, kaj bo hodil s čolnom, saj gre z aeroplanom za isto ceno.»

Tako nekako je pri nas. Nad vse potrebna bi bila nam tukajšnjim Slovincem kaka informacijska pisarna in nič manj ali še bolj potrebna zlasti za vse one, ki še nameravajo priti v Kanado. Mnogo tisoč dolarjev bi naši rojaki prihranili, ako bi bili o deželi, zakonih in sploh o vseh najvažnejših stvareh dobro in zanesljivo poučeni. Žal, do danes nas tako število Slovencev nima niti ene take agencije, ki bi dajala nasvete, kakršne imajo vsi drugi narodi. V tem so Nemci in Italijani na prvem mestu. Oni imajo v vsakem večjem mestu širom Amerike svoje privatne zastopnike in se za vse potrebno obračajo do njih za nasvete. Vem iz lastne izkušnje, kaj vse bi lahko bilo drugače, ako bi bil ob prihodu v neznan svet vsakdo vsaj nekoliko poučen. Tako smo do male izjeme vsi povojni izseljenci zaradi nevednosti potrosili lepe vsote denarja, izgubili na času in povrhu vsega nas je edino nevednost dovela do neljubih preizkušenj.

Albin J. Steblay.

Pismo iz Amerike

L. v. a. c. k. (Kanada), 6. oktobra.

Tudi tukajšnji Slovenci ne smemo pozabiti na čitatelje in čitateljce «Domovine», zato jim pošljamo najlepše pozdrave. V Levacku izhajamo še precej dobro. Delavske razmere pri nas niso najslabše, dela je več kakor po drugih kanadskih krajih, kjer vlada precejšnja brezposelnost.

Zaposleni smo v rudokopu niklja. Kopenje v rudniku je nevarno in je zahtevalo 3. t. m. zopet človeško žrtev, vrliga našega sobrata, ki je padel v globok prepad na kamenje. Nesrečnik si je zlomil hrbet in obe roki. Smrt ni nastopila takoj, temveč je ranjenec po težkih mukah izdihnil šele drugega dne. Pokojnik je bil češkoslovaški rojak in zapušča v stari domovini ženo ter pet nedorašlih otrok. Naj mu bo lahka kanadska gruda!

Dne 5. t. m. se je nedaleč od tukaj ugreznil neki drugi rudokop. Človeških žrtev ni bilo, ker so bližajočo se nevarnost opazili pravočasno. V prepad je potegnilo le nekaj železniške proge in več poslopj.

Mi rudarji pač nismo nikdar varni in ne vemo, če nas ne bo že prihodnji hip doletela nesreča. Drugič še kaj!
L. K.

Listnica uredništva

Sodražica. Premalo jasno in preveč proti paragrafom.

Skrilje. Ne razumemo, kaj hočete povedati. Nejasna namigavanja se ne morejo priobčevati, ker pridejo lahko v navzkrižje za zakonom.

Laško. V hudem navzkrižju z zakonom. Uredništvo ne more prevzeti odgovornosti.

Oplotnica. Ali je vse točno, kajti sicer nas pri-mejo paragrafi? Prosimo, da nas obvestite.

Marija Zagorje. Objavili bomo prihodnjič.

ŽENSKI VESTNIK

Pravilna prehrana

Važna je pravilna prehrana za človeško telo. Te ga bi se morala zavedati vsaka gospodinja. Koliko bolezni si nakopljemo s tem, da jemo, česar bi ne smeli jesti, ali pa da ne jemo, kar bi morali jesti. Večkrat smo že pisali o tem, a je potrebno, da vedno znova ponavljamo te nauke. Številne bolezni so posledica nepravilne prehrane. Spočetka človek kakšne zahrbtni bolezni niti ne opazi, pozneje po postane bolezni zelo občutna ali celo smrtonевна. S pravilno prehrano lahko mnogo bolezni preprečimo ali vsaj znatno ublažimo.

Vsaka skrbna mati lahko mnogo stori za zdravje svoje rodbine. Znano je, da ista hrana v enaki množini ne prija enako vsem članom rodbine. Drugačna mora biti hrana za človeka, ki ima lahko delo, kakor za onega, ki opravlja težko delo. Kdor se mnogo giblje v prosti naravi, mora imeti drugačno hrano kakor oni, ki pri svojem poklicu večinoma sedi. Drugače je treba kuhati za zdrave ljudi kakor za one, ki trpe na raznih želoččnih ali drugih boleznih.

Gospodinjstvo pa ni zdravilišče in tudi denarja nima vedno toliko na razpolago, da bi bilo mogoče ustreči vsem rodbinskim članom, vendar se pa da to do gotove meje storiti. K sreči nam pomaga v tem pogledu narava sama, ki ureja prehrano na ta način, da nudi človeku tek do te ali one jedi, dočim so mu druge jedi zoprne. Ako človeku nobena jed ne tekne, lahko sklepamo, da je njegovo telo bolno. Najboljši zdravnik v takem primeru je post. Zanimivo je, da bolne živali sploh ne jedo. Hrano, ki jo uživamo često, se nam pristudi. To pomeni, da je telo prenasličeno s to enolično hrano in da hoče imeti izpremenibo. Otroci često nočejo jesti goveje juhe in mesa, pač pa zahtevajo sadje ali močnate jedi. Takim željam je treba vedno ustreči. Včasih se pa človek ne sme zanesti na tek. Tako n. pr. tekne bolniku po tffusu solata, ki je pa ne sme jesti, ker bi povzročila smrt.

Razumna gospodinja mora dobro vedeti, kaj komu tekne in kaj ne, odnosno kaj kdo sme ali ne sme jesti. Marsikaj v tem pogledu zve iz kuharskih knjig. Zlasti pametni so kuhinjski tečajji, ki se vrše po deželi. Na teh tečajjih je treba na vse to opozoriti učenke.

Eno načelo pa velja splošno, in sicer, da je hrana tem boljša, čim enostavnejša in skromnejša je.

Riževi cmoki. Daj 35 dekagramov riža, malo osoljenega, v masti z vodo, ne preveč mehko dušiti in potem ohladiti. Nato temeljito premešaj 4 dekagrame masti z dvema jajcema, nakar zmešaj vse to z rižem in 6 dekagrami moke, napraviš iz te snovi ne preveč velike cmoke, in jih deneš v lahno osoljeno vrelo vodo in jih pustiš četrtinko ure vreti na zaprti plošči štedilnika. Na mizo jih daš lahko s solato, kakšno omako ali s kuhanim sadjem.

ZANIMIVOSTI

Podzemski požar, ki traja že 43 let

Na nevarnem ozemlju ljudje brez strahu grade poslopja.

Malo je znano v širši javnosti, da se nahaja v državi Ohio (Zedinjene države) pokrajina, ki je v polnem smislu besede ognjena. V tej pokrajini je mesto, katerega temelji so v plamenu, toda ljudje kljub temu brez strahu opravljajo svoje vsakdanje posle. Mesto se zove Straitsville. Z vrha bližnjega hriba se more opaziti na stotine ognjenikov, ki pretvarjajo zemljo v puštinjo. Ako prideš na rob kakega ognjeniškega žrela, opaziš v globini plamen, ki šviga neprestano že od leta 1884.

Tistega leta je prišlo v državi Ohio do rudarske stavke in rudarji so iz osvete proti lastnikom premogovnikov zažgali premog. Spočetka je pričela goreti samo ena premogovna plast, česar v takratnih viharjih časih sploh niso opazili. Šele, ko se je ogenj močno razširil, se je javnost začela zanimati za stvar, ker je bil to medvomno največji požar, kar jih je bilo na svetu. Pričeli so gasiti ogenj, kar pa ni nič pomagalo. Prebivalci tamkajšnjih krajev so se končno tako privadili na nevarnost, ki jim je vedno grozila, da se za silni požar sploh niso več zmenili. Mirno in brezskrbno so celo začeli na ognjenem ozemlju graditi hiše. Ako plamen požre kako poslopje, se zaradi tega nihče preveč ne razburja.

V osrčju tega ognjenega ozemlja delajo nemoteno rudarji, ki spravljajo na dan prvovrstni

NAJ REČE KDO KAR HOČE
KOLIN/KA CIKORIJA
JEZV/R/TNA KAVINA PRIME/

premog. Na številnih krajih mečejo vrelci kipečo vodo visoko v zrak. Rdeči plameni švigajo na več sto krajih iz zemlje. Premog razvija pri goranju strupene pline, ki so zelo nevarni za ljudi.

Tujci, ki prihajajo v te kraje, se začudeno sprašujejo, ali res ni mogoče pogasiti požara. Mnogo denarja se je že porabilo za gašenje, a brez uspeha. Enkrat so kar tri leta nepretrgoma spuščali cel potok v globočino žrela. Ko so končali z gašenjem, je postal ogenj še hujši. Ako pa bi poskušali žrela zasuti, bi si požar takoj poiskal izhod na drugem kraju. Neizčrpne morajo biti zaloge premoga v tem področju, sicer bi moral požar že nehati. Pravijo, da bo ogenj trajal še desetletja in desetletja.

Trpko življenje ruskih kmetov

Zanimiv opis življenja ruskih kmetov izpod peresa Bolgara g. Mladena Kostova prinaša torkovo „Jutro“. Vsebinska, ki bo gotovo zanimala naše počeželane, je naslednja:

Kmetijsko vprašanje je bilo v Rusiji vedno najaktualnejše vprašanje. Ljening je zapisal leta 1922. besede: „Od uspeha, ki ga bo ruski komunizem dosegel pri obnovi in napredku vasi, je odvisen obstoj ruske države, pa tudi obstoj boljševiškega režima.“

G. Černov, minister za kmetijstvo v vladi Kerenškega, je napravil in začel izvajati zelo širok program agrarne reforme. Nastop boljševizma pa je prevrnil njegove načrte in napravil iz njih nepopisno zmedo. Domislimo se samo časa, ko so vojaki bežali s fronte, ko so po mestih delavci in z njimi združeni nezadovoljniji vdiral v stanovanja in plenili. Istočasno so kmetje na deželi začeli brez sistema deliti zemljo in opremo. To razdeljevanje pa ni zadovoljilo nikogar. Če je Peter vzel plug, je Pavel ukradel konja. Matevž je zopet odpeljal voz. Tomaž je vzel drobnico itd. Niti eden ni bil zadovoljen s to „razdelitvijo“ in kmetje, ki so bili še polni jeze na stari režim, so razdeljali vse, kar jih je količkaj spominjalo na njihovo suženjstvo. Vse tisto, česar niso mogli razdeliti med seboj, so razdeljali. Tako so bili porušeni gradovi in uničeni so zapadli celo kmetijski stroji.

Temu burnemu času so sledila leta „vojnega komunizma“. Prišla je meščanska vojna. Bela garda je stala pred vrati Moskve. Rusija se je vojskovala s Poljsko. Kmet je moral dati vojakom letino in živino. Rdeči teror je bil razglašen in se je izvajal na nezasišan način. Tedaj pa, ko so pošle vse zaloge in ko je bilo uničeno vse, kar je imel ruski kmet, je nastopila najstrašnejša doba, doba lakote. Strahote tega časa so nepopisne. Še danes se čutijo posledice tiste dobe. Ruska država jih bo težko prebolela. Ko pa je tudi to minilo ter so se boljševiki obdržali na krmilu, je polagoma nastopil novi čas in so se začeli rdeči sanjači vračati od praznih lepih besed k resničnemu življenju. To je bil čas nove gospodarske politike. Komunizem je stopil v dobo ustvarjanja.

Zemlja je bila tedaj proglašena za last države. Obdelovala se je na komunalen način, to se pravi, kmetje so morali drug drugemu pomagati, da je bilo vse obdelano. Ta poskus pa je propadel že takoj v začetku. Življenski zakoni so bili močnejši kakor sanjaštvo moskovskih sanjačev. Zato so začeli komunisti agitirati, naj se kmetje začno združevati v tako zvane skupnosti in naj začno skupno obdelavati zemljo. Tudi ta načrt je propadel. Naposled so komunisti opustili komunizem in so se spravili s pogoji, ki jih je zahtevalo življenje. Danes ima Rusija 24 milijonov zasebnih kmečkih gospodarstev.

Revščina in muke teh 24 milijonov kmečkih družin v boljševiškem raju predstavljajo največjo žalost našega časa, ki nima para v zgodovini človeštva.

Kakšno je resnično stanje ruskega kmeta po deset let trajajočih komunističnih poskusih? G. Kalinin, predsednik sovjetskih republik, podrobneje navaja uspehe, katere je boljševizem prinesel ruski državi, v knjigi, ki je izšla pod naslovom „Osnovna kmetijska vprašanja“. Iz te knjige so posneti naši podatki.

Zasebna kmečka gospodarstva, katerih je 24 milijonov, so razdeljena v Rusiji na tri razrede.

Prvi razred predstavlja vaške siromake, katerih je 30 odstotkov. Sem spadajo kmečke družine, ki dejansko nimajo zemlje, a vendar spadajo med lastnike nepremičnin po registrih sovjetskih predpisov. Ti ljudje morajo šele čakati, da jim vlada nekoč dodeli zemljo. Ker pa nimajo med tem časom niti živeža za prehrano, zapuščajo deželo in pritiskajo v mesto, da bi se tam primerno preživljali. Toda v mestih je trda za službe. In tako ti ljudje samo številčno pomnožujejo ogromno armado beračev in brezposelnih.

Nisem mogel razumeti, kako je mogoče, da je v Rusiji osem milijonov kmečkih družin brez zemlje in možnosti preživljanja. Odsel sem torej v ministristvo za kmetijstvo in sem prosil tajnika g. Orlova, naj mi pojasni, ali je to sploh mogoče in kako je mogoče tako stanje trpeti v državi, ki najbolj pridiguje socialno pravičnost. G. Orlov je moje navedbe potrdil in pristavil: „Vsi ti križi in to trpljenje je neobhodno potrebno za zmago revolucije. Prihodnji rodovi bodo živeli v boljših razmerah.“

Ali ni blaznost dopuščati, da v nepopisnem siromaštvu ginevajo milijoni samo zategadelj, da se bodo imeli boljše tisti rodovi, ki pridejo za njimi? Po moji sodbi je to zločin, ki nima primere v zgodovini.

To pa še ni vse. Drugi razred, o katerem govori g. Kalinin, so „srednjaki“. To so nekakšni srednji kmetovalci, ki razpolagajo samo 7 dvema do tremi hektarji zemlje. Toda zopet je med temi nesrečniki 40 odstotkov takih, ki nimajo živine. V knjigi g. Kalinina beremo, da je na severnem Kavkazu 42,7 odstotka kmetov brez živine in da je tudi v žitnici Rusije, v Povolgiji, 42 odstotkov kmetov, ki nimajo niti enega repa v hlevu, 20 odstotkov kmetov pa ima v hlevu samo po en rep.

Naposled pride 10 odstotkov kmetov, katere imenujejo „kulake“. To so nekake vrste bogati kmetje in med te računajo danes v Rusiji vse tiste, ki imajo več kakor eno glavo živine. Ti kmečki bogatini nimajo pravice pri volitvah in boljševizem napenja vse sile, da jih, ker so kmečki „buržuiji“, izpodkoplje in uniči.

Navajam številke, katere je pošteni predsednik sovjetskih republik zapisal čisto hladnokrvno. Podajam jih zato, ker že same na sebi kažejo žalostno sliko, kako izgleda današnja ruska vas. Če človek vidi to sliko, se ga poloti naravnost groza. Rusija, ogromna država, umira počasi in sigurno. Kjerkoli sem se ustavil med Moskvo in Ljeningradom, med Minskem in Pskovom, povsod sem videl siromašna in bedna sela z razbitimi lesenimi bajtami in zdelo se mi je, da me vodi pot skozi ogromno pokopališče, na katerem se čuti povsod dih smrti. Medtem pa so kolovodje tretje internacionale bogato plačani.

V kmetijskem ministristvu izdeluje ogromno število uradnikov še ogromnejši načrt „moderniziranja in elektrificiranja“ ruskega kmetijstva. Kmet pa čaka na zemljo in nima niti lesnega pluga, kaj še konja in kravo! Po načrtih v kmetijskem ministristvu pa bo dobil ruski kmet traktorje, lepe hiše in elektrifikacijo. Toda vse to je še bajka bodočnosti, kajti boljševiki pošiljajo poročila o svojih lepih načrtih v inozemstvo, da jih tam prijatelji boljševikov prikazujejo kot stvarna dejstva. To je vse, kar so doslej storili za izboljšanje položaja ruskega kmeta gospodje rdeči komisarji.

Uživanje mesa v posameznih državah

Ne jedo povsod po svetu enako in tudi ne enakih količin posameznih jedi. Zlasti količina mesa, ki pride letno na eno osebo, je v različnih državah zelo različna. Trgoyska zbornica v Milanu (Italija), se je lotila dela, da ugotovi, koliko mesa se poje v posameznih deželah in koliko kilogramov pojedenelega mesa pride na vsakega prebivalca. Ta statistika velja za lansko leto. Kot najmanjši mesni konzument se navaja Italija. Na drugem mestu je Rusija, kjer prednjačijo sočivje in močnata jedila. Od pojedenelega mesa pride v Italiji in Rusiji na vsakega prebivalca letno komaj od 18 do 20 kilogramov. V Avstriji in celo na Švedskem, kjer se mnogo in dobro je, tudi ne

pride več ko 22 kg mesa letno na vsakega prebivalca. Na Madžarskem in v Rumuniji pride letno na vsakega prebivalca okrog 24 kg, na Poljskem pa nekaj preko 27 kg.

Čudno je, da je uživanje mesa na Norveškem, kjer so življenske prilike enake švedskim, precej večje. Na vsakega prebivalca odpade letno okrog 30 kg. Španija, ki je po življenskem načinu podobna Italiji, poje še enkrat toliko mesa kakor Italija; na vsakega prebivalca pride dobrih 31 kg. Približno toliko mesa kakor v Španiji se poje tudi v Jugoslaviji. Nizozemcem se ni čuditi, da odpade na vsako glavo letno 34 kg mesa, saj je znano, da Nizozemci ljubijo razkošne pojedine. Za Nizozemsko pride Švica, kjer uživanje mesa dosega 37 kg na osebo. Bolgarija je sicer kmetijska dežela, domovina najboljšega kislega mleka jogurta, a vendar odpade na vsakega prebivalca letno 38 kg. Za en kilogram več iznaša konsum mesa v Belgiji. V Nemčiji poje povprečni prebivalec letno 47 kg. Vzrok tolikega uživanja mesa so veliki industrijski kraji, kjer je meso v pomikanju sočivja vsesplošna hrana. Na Danskem pride na vsakega prebivalca 55 kg.

V Angliji je označeno mesno uživanje s 60 kg na vsakega prebivalca. Še več ko Anglija poje mesa Amerika in sicer za 10 kg več na vsakega prebivalca. Višek mesnega konsumiranja je pa v Avstraliji, kjer poje letno povprečen prebivalec 103 kg mesa.

Preveliko uživanje mesa ni zdravo in zato pravijo, da imajo največjo bodočnost države, kjer se ne uživa mnogo mesne hrane.

Grozen tornado v Amer.

Pred tedni je zadel St. Louis, mesto v Zedinjenih državah, strašen vihar, tako zvani tornado. O grozni katastrofi smo že kratko poročali. K temu dogodku nam piše očevidec:

Malo pred eno uro popoldne smo slišali v St. Louisu od daleč skrivnostno vtol grmenje, katero so nekateri takoj spoznali za prihajajoč tornado. Začelo se je mračiti in za nekaj hipov je zavlada grobna tišina. Nato smo čuli močan šum kakor šum peroti ogromnih ptic. Nenadoma se je vtila ploha in pribučal je tornado. Videlo se nam je, kakor da se je odprlo peklo in so se vse peklenške sile spravile nad nas uboge zemljane.

Vse skupaj ni trajalo več kakor pet minut, in vendar je teh pet minut zadostovalo, da je iz ponosnega mesta St. Louisa nastal kup razvalin. Enako je trpela okolica. Porušene so bile skoro vse hiše. Grmenje viharja je še povečeval ropot rušečih se hiš, padanje opeke in dreves ter kričanje ponesrečencev.

Ko je tornado oddivjal, so potegnili iz ruševin 83 mrtvecev in okrog 1500 lažjih ter 700 težjih ranjencev. Število mrtvecev se je naslednje dni še povečalo, ker je več ranjencev podleglo poškodbam in so nekaj mrtvecev dobili iz razvalin šele pozneje.

Kako grozen je bil tornado, se vidi tudi iz tega, da je nosil po zraku izrvana drevesa in dele streh. Zadnji strašnejši tornado v teh krajih je bil leta 1896., a sedanji tornado je napravil dosti večjo škodo kakor leta 1896. Po tornadu je bil po ulicah nemogoč vsak promet. Polcija je takoj stopila v akcijo ter je na vse konce in kraje mesta razposlala številne straže, da je preprečila plenjenje in tatvine.

Mesto se sedaj že popravlja in bo kmalu zopet v redu, kajti mi Američani smo nagli in ne pustimo posledic katastrof nepopravljenih mesece in mesece, celo morda vse leto, kakor se to rado dogaja v naši stari domovini. Kolikor nam je znano, ni bil med ponesrečenimi noben naš rojak.

× Morilec Petljure pred pariško poroto oproščen. Pred pariško poroto se je zagovarjal žid Schwarzbard, ki je svojčas ustrelil ukrajinskega hetmana Petljuro. Porotnikom je bilo stavljenih pet vprašanj, ki so jih vsa zanikali, dasi je Schwarzbard priznal umor, samo se je izgovarjal, da je atentat izvršil zaradi strahovlade, ki da jo je uvedel v Ukrajini Petljura,

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ceneni klobuk.

Vera: «Kako lep klobuk imaš! Koliko je stal?»
Milena: «Samo en poljub.»
Vera: «Komu si ga pa dala?»
Milena: «Jaz? Nikomur. Pač pa ga je dal
moj mož sobarici in mi je moral zato kupiti
klobuk...»

On že ve.

Nameščenec: «Gospod ravnatelj, moram Vam
javiti, da se bom jutri poročil.»

Ravnatelj: «To mi je prav po volji, ker ože-
njeni uradniki mnogo raje sede v pisarni kakor
neoženjeni...»

Dober lovec.

Prvi lovec: «Kaj praviš, ali ni to dober strel?
Dve divji raci sem pogodil skozi gosto grmovje.»

Drugi: «O, jaz pa sem nekoč zadel raco skozi
hrbet svojega soseda, in pomisli, ta raca je bila
celo že pečena...»

Na noge jih je postavil.

Pijani Gašper je kolovratil po cesti, ko ga je
srečal župnik in ga pokaral zaradi njegove pija-
nosti.

Gašper: «Nikar naj ne zamerijo, gospod žup-
nik, vesel sem, da sem vso družino postavil na
noge.»

Župnik (dvomi): «Kako pa si to napravil? Go-
tovo si zadel v razredni loteriji.»

Gašper: «Ne, ne! Veste, prodal sem vse mize
in stole, pa je sedaj vsa obitelj na nogah, ker
nima kje — sedeti...»

Čuden kanarček.

«Ali vam smem predstaviti gospoda Potepaja,
ki je baš dospel s Kanarskih otokov?» je ogovoril
gost gospodinjo.

«Prav drago mi je,» je odvrnila gospodinja,
«gospod bo gotovo tako prijazen, da nam bo
zapel kaj lepega...»

Recept.

Bolnik: «Gospod zdravnik, moji živci so
strašno zdelani. Spim izredno slabo. Vsak naj-
manjši šum me zbudi. Zlasti ne morem prenašati
mačjega mijavkanja.»

Zdravnik (piše): «Tale prašek bo prav go-
tovo pomagal.»

Bolnik: «Kdaj naj ga pa vzamem?»

Zdravnik: «Prašek ni za vas... Dajte ga
mački!...»

Iz otroških ust.

Mati: «Ali bi hotel košček torte?»

Sinko: «Ne!»

Mati: «Kaj bi pa rad?»

Sinko: «Cel kos, mamica!»

ki je baje dal pobiti mnogo nedolžnih ljudi.
Schwarzbard je bil takoj izpuščen na svobodo.

× **Zaostalost ruskih vasi.** V zadnjem času
se po ruskih vaseh množé napadi na zdravnike.
Največje ogorčenje je vzbudil v Rusiji umor
treh zdravnikov za otroške bolezni. Prvi umor
je bil izvršen v Samarkandu. Zdravnik Mirles
je lečil nekega otroka, ki je kljub zdravniko-
vemu prizadevanju umrl. Oče umrlega otroka
je sklenil osvetiti se zdravniku. S svojimi so-
rodniki je izvalil zdravnika na ulico pod pre-
tvezo, da gre k drugemu bolnemu otroku. Na-
enkrat pa je potegnil nož in zabodel zdravnika
v prsa. — O drugem umoru zdravnika poro-
čajo iz Novosibirska: K zdravniku Tiber-Petrovi
je prišel oče bolnega otroka in zdravnica je
vprašala, kako se dete počuti. Oče je odgovo-
ril, da je otrok umrl, obenem pa je potegnil
izpod sukničja sekuro in udaril dvakrat zdrav-
nico po glavi, da je obležala mrtva. — V Har-
kovu je bila umorjena zdravnica Estermanova.
Morilka, delavka Kočetova, je prišla nekega
večera v njeno stanovanje in jo poklicala v
kopalnico, kjer jo je ustrelila zato, ker ni
ozdravila njenega otroka. Morilec, ki je umoril
zdravnika v Samarkandu, je bil obsojen na
smrt in ustreljen. Druga dva morileca čaka naj-
brž ista usoda. Kljub temu pa se kmetsko ljud-
stvo ne spametuje. O tem priča tudi nepod-
pisano pismo, ki ga je prejela nedavno zdrav-
niška zbornica harkovske gubernije. Neznani
pisec omenja, kako se je Kočetova ometila
zdravnici za smrt svojega deteta in pravi, da
bodo tudi v harkovski guberniji pobili neka-
tere zdravnike. Sovjetska oblastva so načela
vprašanje, kako bi bilo mogoče zdravnike za-
ščititi. Praktičnih sredstev za njihovo obrambo,
žal, ni. Edino uspešno sredstvo je širjenje po-
učnih knjižic o zdravstvu, v katerih bi neved-
nemu ljudstvu dopovedovali, da zdravnik ne
smeta delati čudežev in da so mnoge bolezni
vplah neozdravljive.

× **Petdesetletnica starokatolikov.** Dne 18. t. m.
je minilo 50 let, odkar je bila v bivši Avstro-
Ogrski priznana nova cerkev starokatolikov. Za-
četni odlok je izdala avstrijsko prosvetno mini-
strstvo 18. oktobra 1877. Dotlej starokatoliki niso
bili priznani. Njihove verske občine so se začele
ustanavljati kmalu po letu 1870, ne le v Avstriji,
marveč tudi v nekaterih krajih Nemčije in Italije.
Povod za ustanovitev nove cerkve je dala nova
dogma o nezmotljivosti rimskega papeža, ki jo
je 18. julija leta 1870. svečano proglasil z nezna-
tno večino zadnji koncil katoliške cerkve. S tem
dnem je padla možnost nadaljnjih cerkvenih zbor-
ovanj, kajti kjer je nezmotljiva glava, ne morejo
odje uveljavljati svojih nazorov. Prva posledica
dogme o nezmotljivosti rimskega papeža je bil
odpad starokatolikov od katoliške cerkve. Staro-
katoliki so sklicali že v avgustu 1871. prvi cer-
veni zbor v Monakovem, kjer so položili temelje
nove cerkve. Starokatoliki se pa sami ne prizna-
vajo za novo cerkev. Smatrajo se za stare kato-
like, dočim smatrajo rimsko-katoliško cerkev z
njeno dogmo o papeževi nezmotljivosti za novo
cerkev. Od rimskih katolikov se razlikujejo sta-
rokatoliki samo v tem, da ne priznavajo papeževe
nezmotljivosti. Sčasoma so nastale med njimi in
rimskimi katoliki tudi druge difference. Tako je
dano starokatoliškim duhovnikom na prosto vo-
ljo, ali se hočejo oženiti ali ne. Ločitev zakona
starokatoliki priznavajo in sežiganju mrličev ne
nasprotujejo.

× **Stoletnica vžigalic.** Leta 1827. je izdelal
angleški lekarnar Walker v Stocktonu prvo prak-
tično uporabno vžigalico, ki je bila uspeh dolgo-
letnih poizkusov. Prva vžigalica se je pa zelo
razlikovala od sedanjih. Bila je 10 cm dolga, pol
centimetra široka in več milimetrov debela. Glav-
nica je bila iz klorokislega kalcija in žvepla. Pri-
žiganje je bilo zelo komplicirano. Glavico je bilo
treba oviti z gladilnim papirjem in jo potem naglo
potegniti iz ovoja, da se je vžgala. Walker je
prodajal svoje vžigalice v pločevinastih škatlicah
po 84 komadov. V vsaki škatlici je bil košček
gladilnega papirja. Šele čez dve leti so prišle prve
vžigalice v London. Leta 1829. so izumili vžiga-
lec, pri katerih ni bilo treba gladilnega papirja.

Šest let pozneje so začeli izdelovati te vžigalice
večjih množinah in kmalu so jih tako izpopolnili,
da niso več potrebovali žvepla, ki je bilo zdravju
in delavcem v tvornicah za izdelovanje vžigalic
zelo škodljivo.

× **Strašno početje sadistične ženske.** Sadisti-
čen človek je tak, ki uživa na tem, da muči ljudi
ali živali. O tipu strašne sadistične podivjanosti
poročajo zadnji francoski časopisi. Pred pariški-
mi porotniki je sedela te dni 47letna učiteljica
nekega otroškega vrtca Marija Bouvierjeva. Ta
ženska je v zavodu uganjala strašna zločina
in je deco mučila na vse mogoče načine. Otroke
je privezovala k drevesom, jih krvavo bičala in
jih ščipala z razbeljenimi kleščami. Porota je raz-
galila njeno strahotno početje. Na dan so prišle
grozne stvari. Tako je dokazano, da je Bouvier-
jeva na zverinski način do smrti mučila neko
dete, da je dve deklici vrgla v greznico, neki
drugi deklici je zlomila prst na roki, jo z nožem
urezala v jezik in ji zvilala roko. Podivjana žen-
ska je bila obsojena na 15 let ječe. Občinstvo z
obsodbo ni bilo zadovoljno in je zahtevalo, da jo
porota obsodi na smrt.

× **Nepojasnen umor v Nizzu.** V Nizzu se je te
dni zgodil umor, katerega ozadje še ni razčiščeno.
Žrtev je postala Američanka Vernayeva, ločena
soproga ameriškega zobozdravnika. Žena je bila
dalje časa zaposlena v nekem zdravilišču. Tam
se je seznanila z bivšim ruskim gardnim oficir-
jem, ki se je izdajal za žrtev revolucije in je živel
od različnih podpor. Odnosaji so se nadaljevali
tudi, ko je Američanka zapustila zdravilišče in
živela od zaslužka, ki ga ji je donášal pouk v
glasbi. Rus jo je zasledoval in jo hotel poročiti,
toda ona ga je zavračala, ker se njen prijatelj
ni mogel spoprijazniti z rednim delom. Odnosaji
so se v poslednjem času ohladili, čeprav sta sta-
novala v istem stanovanju. Te dni pa so Ameri-
čanko našli mrtvo, dočim je Rus izginil. Policija
je uvedla preiskavo.

× **Samomor zaradi smrti psa.** V Berlinu se
je odigrala nenavadna žaloihra. Na Kurfürsten-
damu sta stanovala zakonca, 62letni sedlar
Schüsselmann in njegova 56letna žena. V po-
nedeljek so ju našli mrtva. Zastrupila sta se
s cijankalijem. Policija je bila sprva mišljenja,
da sta šla zakonca zaradi bede v smrt. Prei-
skava pa je dognala, da sta zakonca izvršila
samomor, ker nista mogla preboleti smrti svo-
jega psička, ki jima je nedavno poginil. Vse
svoje premoženje sta zapustila Društvu za var-
stvo živali v Berlinu.

× **Krvava osveta zaljubljenca na smrtni
postelji.** V javni bolnici v Nizzu leži 27letni
inženjer Notaras že več mesecev in zdravniki
so izjavili, da je njegovo stanje brezupno. Mož
je bolan na pljučih. Kljub temu se je pa pred
trema tedni zaročil z uradnico Heleno Bai.
Mlada nevesta je redno posečala bolnega že-
nina, mu prinašala razna darila in ga tolažila,
da bo kmalu okreval in da se jima obeta
srečno zakonsko življenje. V soboto je prišla
Helena zopet v bolnico. Bila je napram ženinu
izredno hladna. Notaras jo je takoj vprašal,
zakaj se je tako nepričakovano izpremenila.
Dekle spočetka ni hotelo odgovoriti, potem se
je pa naenkrat obrnilo k bolniku: «Pravkar
sem bila pri zdravniku in sem se informirala
o tvoji bolezni.» Ženin je po teh besedah pre-
bledel. Dekle je nekaj časa oklevalo, nato je
pa izjavilo bolnemu ženinu, da je po mnenju
zdravnikov njegovo stanje brezupno in da s
poroko ne bo nič. Te besede so nesrečnega mla-
deniča tako zadele, da se je onesvestil. Ko se
je zopet zavedel, mu je dekle izjavilo, da mora
umreti in da njuna zaroka nima nobenega zmi-
sla. Inženjer jo je vprašal, ali je prišla le zato,
da mu pove bridko resnico. Helena ni odgovo-
rila. Šele na drugo vprašanje je izjavila, da je
imel njen prihod samo ta namen. Komaj je iz-
rekla te besede, je segel Notaras pod vzglavje,
kjer je imel spravljen revolver. «Pa pojdi tudi
ti z menoj», je zaklical in pognal nevesti dve
krogli v prsi. Helena je bila takoj mrtva. Ob-
lastva so morileca aretirala, a ga pustila v bol-
nici, ker so zdravniki prepričani, da bo itak
kmalu umrl.

Račun.

Učitelj: «Mamica ti da pet dinarjev. Od teli mega zapraviš, a dva izgubiš. Kaj ti še ostane?»
 Francek: «Par zaušnic.»

Med otroki.

Mali dečki se igrajo «pogreb».
 Mož: «No, otroci, če predstavljate pogreb, norate tudi jokati.»
 Otroci: «O, ne, mi pokopavamo učitelja.»
 Mož: «Za katero boleznijo pa je umrl?»
 Otroci: «Za nobeno! Mi smo ga ubili...»

Seveda se kesa.

Sodnik: «Ukradli ste par čevljev. Ali se kesate, da ste to storili?»
 Obtoženec: «Kako bi se ne kesal, saj so bili čevlji preveliki!»

Seveda.

Žena: «Kaj misliš, ali je bil tisti golob, ki je prinesel zeleno vejico v Noetovo ladjo, moškega ali ženskega spola?»
 Mož: «Gotovo je bil moški, sicer ne bi tako dolgo časa zdržal z zaprtim kljunom...»

Stara nevesta.

Oče: «Nikakor ne razumem, da ne vzameš Marijane in zametuješ tako bogato nevesto.»
 Sinko: «Moti me njena preteklost.»
 Oče: «Kaj se to pravi? Njena preteklost je čista in brezmadežna.»
 Sinko: «Že res, toda je malo predolgotrajna.»

Iz šole.

Učitelj: «Janezek, imenuj mi kakšnega čezonožca!»
 Janezek (premišljuje in reče): «Miza.»

Zadoščenje.

Trgovec: «Vaš maček mi je požrl klobaso, ki stane 10 dinarjev.»

Gospodična: «Jaz bom mrho že pretepla.»
 Trgovec: «Če ga Vi namlatite, nimam jaz od tega ničesar.»
 Gospodična: «No, ga pa tepite Vi!...»

V slaščičarni.

V slaščičarni stoji majhen dečko, ko vstopi stranka. «Oče pride takoj,» reče možic.
 Stranka (se šali): «No, mali, tebi pa ni hudo, ko lahko ješ toliko slaščic.»
 Dečko: «Oh ne, saj jih ne smem jesti, le ližem jih včasih...»

Slabe posledice.

Mirko: «Zadnjič sem pri Česnovih za stavo pojedel 10 hrenovk in 10 žemelj.»
 Vlado: «Ali si čutil kakšne slabe posledice potem?»
 Mirko: «Seveda! Česnovi me sedaj več ne vabijo na obed...»

Zna loviti kaline.

Mojzes Kon je trgovec, seveda. Nekoč ga je obiskal Izak Roženkranc in oba sta razpravljala baš o kupčiji, ko je vstopila stranka in zahtevala par hlače.

Kon jih je takoj prinesel in jih ponudil po 200 dinarjev.
 «Ali nimate drugih?» je menila stranka.
 «Seveda jih imam, boljše in lepše, zato pa stanejo 300 dinarjev.»
 Stranka pomerja, plača zahtevano vsoto in odnese hlače.

Ko so se zaprla vrata, je Izak začuden vprašal: «Kako je mogoče, da je možak vzal druge hlače, ki so znatno slabše kakor prve, ter jih je celo brez ugovora dražje plačal?»

Mojzes: «Če znaš molčati, ti povem, zakaj je mož kupil druge hlače? V žep prodanih hlač sem nalašč kakor pomotoma vtaknil denarnico — papirnato seveda in brez denarja...»

Edina pametna beseda.

Zdravnik: «Ali je bolnik mnogo blodil od sinoči naprej?»
 Žena: «Da, gospod zdravnik. Ko ste Vi odšli, je še rekel: „Ali je mazač že proč?“ In to so bile edine pametne besede, ki jih je izrekel...»

Posledica ljudske veselice.

Urša: «Tvoj mož je pri srečolovu dobil prašiča. Kako ste ga pa spravili domov?»
 Neža: «O, mnogo laže kakor mojega moža...»

Pri brivcu.

Kosmatin: «Nikar me tako na kratko ne ostrižite, kakor ste me zadnjič!»
 Brivec: «Zakaj ne?»
 Kosmatin: «Da ne bo kdo mislil, da sem ženska.»

MALI OGLASI

Trgovski vajenec

s primerno šolsko izobrazbo (učenci meščanske šole imajo prednost) iz sprejme takoj v trgovino Ivan Veselič v Ormožu. 264

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

G. drju. I. Rahlejevu

Beograd
 Kosovska ulica 4.

Poedinci, ki so trpeli na revmatizmu in uporabljali Vaše zdravilo «Radio Balsamica», so z njim zelo zadovoljni in pravijo, da Vi in Vaš preparat zaslužita najvišjo pohvalo. Ker tudi jaz že par let trpim na revmatizmu v nogah, Vas prosim, da mi pošljete po poštne povzetju tri steklenice Vašega zdravilnega preparata.

V Miličinići (srez podgorski, okr. valjevski),
 4. januarja 1925.

Živojin Dr. Djukić
 delovodja opštine milinačka.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ d. r. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43. 263

100.000 glasbil smo prodali lansko leto, kar prica o izvrstni kvaliteti naših izdelkov. Pošljemo Vam instrument po izredno niski ceni direktno iz tovarniškega skladišča **8 dni na ogled.** Gramofoni od 345 Din, violine od 95 Din, harmonike od 85 Din dalje. Citre, gitare, mandoline, tamburice, pihala itd. **Velik katalog zastoji!** Zahtevajte ga takoj od tv. skladišča **MEINEL IN HEROLD** tovarna glasbil in gramofonov, **MARIBOR ŠT. 104**

Izšla je
Blasnikova
VELIKA PRATIKA
 za prestopno leto 1928.,
 ki ima 366 dni.
 „VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obražtan. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.
 „VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski koledar.
 Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisaici pri 251
J. Blasnik naslednikih, tiskarna in ilustrični zavod, Ljubljana, Breg 12.